

Végintézkedések (végrendelet, öröklési szerződés) készítése során felmerülő ügyvédi műhibák - Szakmai anyag

Utolsó frissítés: 2014.05.13.

Tartalomjegyzék

Bevezetés

1. Az okirat több lapból áll, de az első lapon - vagy valamelyik másik lapon - oldalszám nem szerepel
 - Irányadó jogszabályi rendelkezések
 - Joggyakorlat
 - Főbb következtetések
 - MÜBSE megjegyzés
2. Az okirat keltének helye vagy ideje nem tűnik ki az okiratról
 - Irányadó jogszabályi rendelkezések
 - Joggyakorlat
 - Főbb következtetések
3. Két vagy több személy tesz ugyanabban az okiratban végrendeletet
 - Irányadó jogszabályi rendelkezések
 - Joggyakorlat
 - Főbb következtetések
4. Az okiraton szereplő aláírás nem megfelelő
 - Irányadó jogszabályi rendelkezések
 - Joggyakorlat
 - Főbb következtetések
5. Az öröklési szerződésben a kötelezett gondozás teljesítésére vállalt kötelezettséget, holott a törvény, és a kialakult bírói gyakorlat ténylegesen tartás
 - Irányadó jogszabályi rendelkezések
 - Joggyakorlat
 - Főbb következtetések
6. Az okirat több lapból áll, de a felek és/vagy a tanúk csak az utolsó oldalt írták alá
 - Irányadó jogszabályi rendelkezések
 - Joggyakorlat
 - Főbb következtetések
7. Az okiratot tanúk nem írták alá, azon csak ügyvédi ellenjegyzés szerepel
 - Irányadó jogszabályi rendelkezések
 - Joggyakorlat
 - Főbb következtetések
8. Az okiratot aláíró egyik tanú vagy közreműködő valamelyik szerződő fél hozzátartozója
 - Irányadó jogszabályi rendelkezések
 - Joggyakorlat
 - Főbb következtetések
9. Az örökhagyó és a tanúk nem együttesen voltak jelen az okirat aláírásánál
 - Irányadó jogszabályi rendelkezések
 - Joggyakorlat
 - Főbb következtetések
10. Egyéb, egyedi hibák
 - 10.a. Vak vagy írástudatlan személy tesz írásbeli magánvégrendeletet, vagy köt örökhagyóként öröklési szerződést
 - Irányadó jogszabályi rendelkezések
 - Joggyakorlat
 - Főbb következtetések
 - 10.b. Az elnevezése szerint eltartási/életjáradéki szerződés tartalma szerint öröklési szerződésnek minősült, az okirat azonban nem tartalmazta az ő
 - Irányadó jogszabályi rendelkezések
 - Joggyakorlat
 - Főbb következtetések

Melléklet A: Fogalomtár

Bevezetés

I. Statisztika: Az érvénytelen öröklési szerződések, illetve írásbeli magánvégrendeletek miatti kárigények azok, ahol a kárigények pozitív elbírálása a benyújtott kárigényekhez képest a legnagyobb arányú a MÜBSE gyakorlatában.

II. Alapvetés: A bírósági gyakorlat következetes és teljesen egyértelmű abban a tekintetben, hogy a „favor testamenti” elve (azaz, hogy a végrendeletet mindig az örökhagyó valóságos akaratának érvényre juttatásával kell értelmezni) csakis az érvényes végrendeletek esetében alkalmazható. A favor testamenti elv azonban nem érvényesül akkor, ha a végintézkedések alaki és tartalmi hiányosságban szenvednek, ezek hiánya nem orvosolható az örökhagyó végintézkedési akaratának bizonyítására irányuló eljárással.

BH1996. 476. Az az általános elv, hogy a végrendeletet mindig az örökhagyó valóságos akaratának az érvényre juttatásával kell értelmezni, az egyébként érvényes végrendelet tartalmának megállapítása érdekében alkalmazható, de nem szolgálhat a végrendelet érvénytelenségét eredményező hiba orvoslására.

BH2010. 247. Az alakilag hibás végrendelet az örökhagyó akaratának feltárásával – a favor testamenti elv alkalmazásával – nem tehető érvényessé.

A kialakult bírósági gyakorlatot a **Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény jogszabályi szintre emelte, kimondva, hogy a favor testamenti elve nem szolgálhat alapul a végrendelet alaki hibájának orvoslásához (7:24. §.).** Rendkívül fontos ezért, hogy **az ügyvédek maximálisan legyenek figyelemmel a végintézkedések alaki és tartalmi követelményeire, mert ezek hiánya nem orvosolható az örökhagyó végintézkedési akaratának bizonyítására irányuló eljárással.**

A végintézkedéseknek számos alaki és tartalmi követelményeknek kell megfelelniük, melyek közül egynek a hiánya is az okirat - relatív - érvénytelenségét eredményezheti.

Felhívjuk a figyelmet arra is, hogy a földhivatalok az elmúlt időben nem minden esetben vizsgálták a benyújtott öröklési szerződéseket a többlet alaki követelményeknek való megfelelés szempontjából, így számos esetben előfordult, hogy olyan esetben is bejegyezték az elidegenítési és terhelési tilalmat az örökös javára, amikor az öröklési szerződés alaki hibában szenvedett. Ilyen esetekben utóbb a felek, vagy az okiratot szerkesztő ügyvéd hiába hivatkozik a földhivatal bejegyző határozatára, mert ez az okirat érvényessége szempontjából irreleváns.

A továbbiakban - a **teljesség igénye nélkül** - sorra vesszük, hogy melyek azok a főbb hibák, hiányosságok, amelyek a gyakorlatban előfordulnak, és az okirat érvénytelensége okán az ügyvéd kártérítési felelősségének bekövetkeztét eredményezhetik.

Hangsúlyozzuk, hogy összeállításunkat az eddigi gyakorlat alapulvételével készítettük, ennek keretében nem volt célunk a végintézkedések valamennyi lehetséges érvénytelenségi és hatálytalansági okának bemutatása. A szakmai segédanyag ezért nem értelmezhető úgy, hogy az abban foglaltak betartása elégséges ahhoz, hogy érvényes és hatályos végintézkedés szülessen, hiszen a bemutatásra kerülő okokon túlmenően egyéb okok is az okirat hibáját eredményezhetik. Rendkívül fontos ezért, hogy az ügyvédek ne mellőzzék a vonatkozó jogszabályi rendelkezések és a bírósági gyakorlat tanulmányozását a végintézkedésnek minősülő okirat szerkesztése előtt, mivel a jelen anyagban foglaltak ezek kiváltására nem alkalmasak, arra azonban igen, hogy felhívják a figyelmet a nagyszámban előfordult leggyakoribb hibákra.

III. A MÜBSE gyakorlatában előforduló főbb ügyvédi műhibák a végintézkedések körében:

1. az okirat több lapból áll, de **az első lapon - vagy valamelyik másik lapon - oldalszám nem szerepel,**
2. az okirat **kelténre helye, vagy ideje** nem tűnik ki az okiratból,
3. **két vagy több személy** tesz ugyanabban az okiratban **végrendelkezést,**
4. **az okiraton szereplő aláírás nem megfelelő,**
5. az **öröklési szerződésben a kötelezett gondozás teljesítésére vállal kötelezettséget,** holott a **törvény és a kialakult bírói gyakorlat ténylegesen természetbeni tartás vagy életjáradék teljesítését is megkívánta,**
6. az okirat több lapból áll, de a **felek és/vagy a tanúk csak az utolsó oldalt írták alá,**
7. az okiratot **tanúk nem írták alá,** azon csak ügyvédi ellenjegyzés szerepel,
8. az okiratot aláíró **egyik tanú vagy közreműködő valamelyik szerződő fél hozzátartozója,**
9. **az örökhagyó és a tanúk nem együttesen voltak jelen** a szerződés aláírásánál,
10. egyéb, egyedi hibák:
 - a. **vak vagy írástudatlan személy tesz írásbeli magánvégrendeletet, vagy** köt örökhagyóként öröklési szerződést,
 - b. az **elnevezése szerint eltartási/életjáradéki szerződés tartalma szerint öröklési szerződésnek minősült, az okirat azonban nem tartalmazta az öröklési szerződésre előírt alaki kellékeket.**

1. Az okirat több lapból áll, de az első lapon - vagy valamelyik másik lapon - oldalszám nem szerepel

Irányadó jogszabályi rendelkezések

1959. évi 4. tv. a Polgári Törvénykönyvről (a továbbiakban: régi Ptk., mely hatályos volt: 2014. március 15. napjáig) - 2013. évi 5. tv. a Polgári Törvénykönyvről (a továbbiakban: új Ptk., mely hatályos: 2014. március 15. napjától):

régi Ptk.:

629. §

(2) A több különálló lapból álló írásbeli magánvégrendelet csak akkor érvényes, ha minden lapját ellátták folyamatos sorszámozással, továbbá a végrendelkező és - ha a végrendelet érvényességéhez tanúk alkalmazása szükséges - mindkét tanú aláírásával.

új Ptk.:

7:17. §

[Az írásbeli magánvégrendelet alaki érvényességi feltételei]

(2) A több különálló lapból álló saját kezűleg írt írásbeli magánvégrendelet akkor érvényes, ha minden lapját folyamatos sorszámozással látták el.

(3) A több különálló lapból álló más által írt írásbeli magánvégrendelet akkor érvényes, ha minden lapját folyamatos sorszámozással látták el, továbbá ha minden lapját a végrendelkező és mindkét tanú aláírta.

régi Ptk. 656. § - új Ptk. 7:49. §

régi Ptk.:

656. §

Az öröklési szerződés érvényességére az írásbeli végrendeletre vonatkozó rendelkezéseket azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy korlátozottan cselekvőképes személy öröklési szerződésének érvényességéhez a törvényes képviselő hozzájárulása és a gyámhatóság jóváhagyása is szükséges, továbbá, hogy a szerződésre akkor is a más által írt végrendelet alakiságai irányadók, ha az valamelyik fél saját kézírásával készült.

új Ptk.:

7:49. §

[Az öröklési szerződés érvényességi követelményei]

(1) Az öröklési szerződés érvényességére az írásbeli végrendeletre vonatkozó szabályokat azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy a szerződésnek akkor is a más által írt végrendelet alaki érvényességi feltételeinek kell megfelelnie, ha az valamelyik fél saját kézírásával készült.

Joggyakorlat

A) Közzétett bírósági jogesetek

A.1.) **BDT2012. 2642.** Több lapból álló végrendelet esetén **az első lap tekintetében elegendő annak csupán egyik oldalát** – a kicserélhetőség, illetve a meghamisíthatóság elkerülését szolgáló garanciális rendelkezés érvényre juttatása érdekében – **olyan sorszámmal** ellátni, **amely a több különálló lap sorrendiségét megfelelően, annak azonosítására alkalmas módon meghatározza**, mely szabály az öröklési szerződésre is irányadó.

A.2.) **BDT.2011. 2433.** A több, különálló lapból álló **végrendelet egyes lapjai önálló írásbeli magánvégrendeletnek is minősülhetnek**, ha ezeken a lapokon tett végintézkedés jellegénél fogva **önállóan is megtehető**, a többi lapon tett **végintézkedéssel nincs tartalmilag megbonthatatlan összefüggésben**, és mindenben megfelel a törvényben szabályozott alaki érvényességi követelményeknek.

A.3.) **BH2006. 248.** Két különálló lapból álló öröklési szerződés **második lapja nem minősül önálló** végintézkedésnek, ha csak az első lapon rögzített rendelkezésekhez kapcsolódó **mellékkötelezettségeket tartalmaz**.

A.4.) **BH1996. 259.** A különálló lapokból álló, **összetűzött vagy összefűzött** írásbeli magánvégrendelet (öröklési szerződés) az érvényesség szempontjából **nem azonos az egyetlen – összehajtott – íven készült** végrendelettel.

B) MÜBSE gyakorlatában előfordult bírósági jogesetek

B.1.) A felperes öröklési szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított keresetet. Keresetében arra hivatkozott, hogy az öröklési szerződés érvénytelen, mert az két különálló lapból áll, amelyeket a szerződő felek és a tanúk aláírtak mindkét oldalon, a lapok azonban az oldalszámozást nem tartalmazzák. A szerződés ezért nem felel meg a Ptk. **629. § (2)** bekezdésében foglaltaknak, így alakilag hibás.

Alperes a kereset elutasítását kérte. Becsatolt egy olyan szerződéspéldányt, amelynek jobb alsó sarkában szerepel az oldalszámozás.

Az elsőfokú bíróság közbenső ítéletében megállapította az öröklési szerződés érvénytelenségét.

A másodfokú bíróság végzésével az első fokú ítéletet hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra, valamint új határozat hozatalára utasította. Döntését azzal indokolta, hogy a megismételt eljárásban nem mellőzhető igazságügyi szakértő kirendelése, akinek véleményét kell adni arról, hogy az oldalszámok a többi szövegrésszel egyidejűleg vagy utólag kerültek rá az okira.

A megismételt első fokú eljárásban az alperes felmutatta az öröklési szerződés eredeti példányát, amely a jogszabályban előírt alakissággal rendelkezett. Megítélése szerint az öröklési szerződés szükséges és elégséges feltétele egy példány olyan okirat, amely megfelel a jogszabályi feltételeknek. A további példányokat munkapéldányoknak kell tekinteni.

A bíróság a perben beszerezte a földhivatalhoz benyújtott öröklési szerződés példányt, mely - egyezően a felperes által a perben becsatolt példánnyal - szintén nem tartalmazta az oldalak számozását. A bíróság által a hagyatéki eljárásban eljáró közjegyzőtől beszerezett példány szintén alaki hibás, melyet a közjegyző végzésében maga is megállapított.

A bíróság által kirendelt írásszakértő véleménye szerint az alperes által eredetiben a szakértő rendelkezésére bocsátott - oldalszámokat tartalmazó - öröklési szerződés két különböző írás, illetve fénymásolási folyamat megtörténtét igazolja, az eredeti példányon lévő 1-es és 2-es oldalszámokhoz a szövegezésbeli lenyomatokhoz képest tapasztalható különbségei és egyéb körülmények alapján. A szakértő szóbeli meghallgatása során úgy nyilatkozott továbbá, hogy az öröklési szerződésre az oldalszámok később kerültek rá.

A bíróság a felperes keresetének helyt adott. Az ítélet indokolásában kifejtette, hogy a beszerezett szakvélemény, és a becsatolt iratok alapján megállapítható, hogy az alperes birtokában lévő, alakilag szabályos szerződésen szereplő oldalszámok utólag kerültek a szerződésre. Erre tekintettel az öröklési szerződés alaki hibás, az nem felel meg a Ptk. **629. § (2)** bekezdésében foglalt azon feltételnek, mely szerint a több különálló lapból álló okirat akkor érvényes, ha minden lapját ellátták folyamatos sorszámozással.

A bíróság ezért a szerződés érvénytelenségét megállapította, és az alperes kérelme alapján a felperest kötelezte az alperes által ténylegesen nyújtott tartás és általa az öröklési szerződés alapján viselt egyéb költségek megfizetésére, a Ptk. 237. § (1) és (2) bekezdése alapján.

A másodfokú bíróság az ítéletet részben megváltoztatta, és a felperes által fizetendő, alperes részére járó összeget felemelte. A másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bíróság ítéleti döntésével és annak indokaival az öröklési szerződés érvénytelensége tekintetében. E körben utalt arra, hogy valamennyi hatósági eljárásban oldalszámok nélküli példány került becsatolásra, és csak az első fokú bírósági eljárás során került elő olyan példány, amelyen oldalszámok voltak, és amelyről az aggálytalan szakértői vélemény megállapította, hogy nem egyidejűleg készült az oldalszámok az öröklési szerződéssel.

Összefoglalva: Amennyiben a két különálló lapból álló öröklési szerződés lapjai sorszámozást nem tartalmaznak, ám az emiatt indult peres eljárásban utóbb előkerül olyan példány is, amelyen a sorszámozás szerepel, úgy bizonyítási eljárás keretében szakértő feladata annak megállapítása, hogy az oldalszámok a többi szövegrésszel egyidejűleg vagy utólag kerültek az okira. Ha ennek eredményeként megállapítható, hogy a szerződésre az oldalszámok később kerültek rá, úgy az okirat érvénytelen, a Ptk. **629. § (2) bekezdésben foglalt feltételek hiánya miatt.**

B.2.) A felperes keresetében annak megállapítását kérte, hogy a kifogásolt öröklési szerződés a peres felek viszonylatában érvénytelen. Az öröklési szerződés két lapból állt, mindkét lapot a szerződő felek és a tanúk aláírták, az első lapon oldalszám nem szerepelt. Alperes nem vitatta azt, hogy a szerződés 1. lapján nincs feltüntetve oldalszám, azonban a Legfelsőbb Bíróság PJD IV. 257. szám alatt közzétett határozatára hivatkozva kérte az okirat második lapjának végrendeletként történő elfogadását. Ezen határozatban foglaltak szerint a több lapból álló végrendelet egyes lapjai akkor minősülnek önálló írásbeli magánvégrendeletnek, ha az ezeken a lapokon történt végintézkedés a jellegénél fogva önállóan is megtehető, a többi lapon meg tett végintézkedéssel nem áll megbonthatatlan tartalmi összefüggésben, és emellett megfelel a törvény által előírt alakszerűségeknek.

Az elsőfokú bíróság ítéletében megállapította, hogy az öröklési szerződés a peres felek viszonylatában érvénytelen. A szerződés nem felel meg a Ptk. 629. § (1) bekezdésében foglalt követelményeknek, mert annak ellenére, hogy több lapból áll, nincs folyamatos sorszámozással ellátva. Az öröklési szerződés végrendeletként történő elbírálása keretében a bíróság kifejtette, hogy a szerződés tartalmának ismeretében lehet döntené abban a kérdésben, hogy az öröklési szerződés magában foglalt-e végrendeletet. A bizonyítási eljárás eredménye alapján a bíróság arra a megállapításra jutott, hogy a perbeli esetben az örökhagyó nem kívánta az örökös ellenszolgáltatástól függetlenül is örökösévé nevezni. A PK 85. számú állásfoglalás szerint végrendeletnek halál esetére szóló olyan jognyilatkozatot kell tekinteni, amiből a végrendeleti minőség kétségtelenül kitűnik, ennek hiányában végrendeletéről nem lehet szó. A végrendelet ellenszolgáltatástól nem függő egyoldalú akaratnyilatkozat.

Amennyiben az örökhagyó a szerződést egyben végrendeletnek is szánta, úgy a szerződéses nyilatkozatától függetlenül, attól elkülönítve az akaratát kifejezésre kell juttatnia akként, hogy az okirat egyben az ő végrendelete, amit az öröklési szerződés esetleges érvénytelensége nem érint. A perbeli öröklési szerződés azonban csak a szerződő felek egymással összefüggő szerződéses nyilatkozatait tartalmazza. Az örökhagyó a szerződésben úgy nyilatkozott, hogy az örökös a szerződéses kötelezettségvállalására tekintettel - a tartási kötelezettség ellenében - teszi örökösévé. Ez a nyilatkozat az örökösnevezés indítékát és egyben az örökhagyó szerződési akaratát is jelenti. A szerződés nem tartalmaz az örökhagyó részéről ellenszolgáltatástól független egyoldalú nyilatkozatot, ezért nem lehetséges azt megállapítani, hogy az végrendeletnek is minősül.

A másodfokon eljáró bíróság az első fokú részítéletet helybenhagyta.

Összefoglalva: Ha az öröklési szerződés két különálló lapból áll, ám az első lapon nincs feltüntetve számozás, úgy az okirat második lapjának végrendeletként történő elismerése – az egyéb feltételek fennállása esetén is – csak akkor van lehetőség, ha a szerződés tartalmából megállapítható, hogy az magában foglalt végrendeletet, tehát tartalmaz az örökhagyó részéről ellenszolgáltatástól független egyoldalú nyilatkozatot.

Főbb következtetések

- ▶ Amennyiben az öröklési szerződés (írásbeli magánvégrendelet) több különálló lapból áll, úgy az okirat érvényességi feltétele az, hogy annak minden lapját ellássák folyamatos sorszámozással. Ennek jogpolitikai indoka nyilvánvalóan az, hogy a folyamatos sorszámozás hiányában utólag lehetséges lenne egyes lapokat kicserélni, eltávolítani az okirattól.
- ▶ A folyamatos sorszámozás, mint követelmény az okirat első lapjára is vonatkozik, amennyiben a szerződés első lapján nem szerepel oldalszám, a többi lapon azonban igen, úgy ez az okiratot nem teszi érvényessé. Sem a régi Ptk., sem pedig az új Ptk., nem tesz különbséget az első, és a további lapok között a sorszámozás követelménye tekintetében. Az oldalszám akkor is szükséges az első lapra, ha az egymást követő szerződési rendelkezésekből egyébként megállapítható a szerződés szövegének folyamatossága.
- ▶ Több különálló lapból álló okirat esetén sem kell minden oldalt sorszámozással ellátni – ilyen követelményt nem ír elő a törvény – csak laponként kell teljesülnie a folyamatos sorszámozásnak, mint követelménynek.
- ▶ A több, különálló lapból álló végrendelet egyes lapjai önálló írásbeli magánvégrendeletnek is minősülhetnek, ha ezeken a lapokon tett végintézkedés jellegénél fogva önállóan is megtehető, a többi lapon tett végintézkedéssel nincs tartalmilag megbonthatatlan összefüggésben, és mindenben megfelel a törvényben szabályozott alaki érvényességi követelményeknek.
- ▶ Amennyiben az öröklési szerződés alaki okból érvénytelen, úgy annak valamely része az egyéb törvényi feltételek fennállása esetén is csak akkor minősülhet végrendeletnek, ha a végrendeleti minőség az okirattól kétségtelenül kitűnik, tehát ellenszolgáltatástól független egyoldalú akaratnyilatkozatot tartalmaz az örökhagyó részéről.

MÜBSE megjegyzés

Amellett, hogy tiszteletben kell tartanunk a bírói gyakorlatot a végintézkedések alaki érvényessége tekintetében is a magunk részéről nem látjuk indokoltságát annak, hogy amennyiben a több különálló lapból álló öröklési szerződés (írásbeli magánvégrendelet) első lapja nem tartalmazza az 1-es sorszámot, akkor ez a végrendelet (öröklési szerződés) érvénytelenségére vezessen. Álláspontunk szerint ezen értelmezésnek nincs garanciális funkciója, figyelemmel az alábbiakra:

- ▶ egy szerződés első oldala általában tartalmaz minden olyan bevezető rendelkezést és adatot (pl. többek közt az okirat megnevezését, a felek megjelölését, a szerződés tárgyát) amelyek hagyományosan az okirat elején, az első oldalon kerülnek feltüntetésre (ún. fejléc) amelyekből tehát kétséget kizáróan megállapítható, hogy az az okirat első lapja.
- ▶ A jogalkotó szándéka a folyamatos sorszámozás előírásával nyilvánvalóan arra irányult, hogy a több lapból álló okirat lapjait ne lehessen észrevétlenül kicserélni, a lapok közül egyeseket eltávolítani, meghamisítva ezzel az örökhagyó végakarátát. Erre azonban garanciát leginkább az a törvényi rendelkezés biztosít, mely szerint a feleknek (írásbeli magánvégrendelet esetén az örökhagyónak) és a tanúknak is alá kell írniuk az okirat minden lapját. A szerződés első lapját ugyanis abban az esetben is ki lehet fizikailag cserélni, ha azon sorszámozás szerepel. Ez ellen csakis az aláírás nyújthat garanciát, az 1. lap sorszámozása erre nem alkalmas.

Megítélésünk szerint ezért ténylegesen nincs jogi, garanciális funkciója az 1. lap sorszámozására irányuló követelménynek, így indokolatlanul szigorú. A sorszámozás elmaradásának jogkövetkezménye viszont rendkívül súlyos, hiszen az az okirat relatív érvénytelenségét eredményezi, ezért az örökös nem fogja megörökölni az okirat tárgyát képező hagyatékot. Sajnos az új Ptk. annak ellenére átvette a fenti értelmezést ki nem záró korábbi szövegezését a régi Ptk.-nak, hogy az ügyvédi kamara ezt kifejezetten ellenezte.

2. Az okirat keltének helye vagy ideje nem tűnik ki az okirattól

Irányadó jogszabályi rendelkezések

régi Ptk. 629. § – új Ptk. 7:17. §

régi Ptk.:

629. §

(1) Az írásbeli magánvégrendelet érvényes, ha annak végrendeleti minősége, keltének helye és ideje magából az okiratból kitűnik,...

új Ptk.:

7:17. §

[Az írásbeli magánvégrendelet alaki érvényességi feltételei]

(1) Az írásbeli magánvégrendelet alaki szempontból érvényes, ha készítésének ideje az okiratból kitűnik,...

régi Ptk. 656. § - új Ptk. 7:49. §

régi Ptk.:

656. §

Az öröklési szerződés érvényességére az írásbeli végrendeletre vonatkozó rendelkezéseket azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy korlátozottan cselekvőképes személy öröklési szerződésének érvényességéhez a törvényes képviselő hozzájárulása és a gyámhatóság jóváhagyása is szükséges, továbbá, hogy a szerződésre akkor is a más által írt végrendelet alakításági irányadók, ha az valamelyik fél saját kézírásával készült.

új Ptk.:

7:49. §

[Az öröklési szerződés érvényességi követelményei]

(1) Az öröklési szerződés érvényességére az írásbeli végrendeletre vonatkozó szabályokat azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy a szerződésnek akkor is a más által írt végrendelet alaki érvényességi feltételeinek kell megfelelnie, ha az valamelyik fél saját kézírásával készült.

Joggyakorlat

A) Közzétett bírósági jogesetek

A.1.) **BDT2004. 944.** A végrendelet érvényessége szempontjából a törvény **a keltezés helyeként a város, illetőleg helység megjelölését nem követeli meg**, elegendőnek tekinti, ha az úgy tűnik ki, hogy **felőle ne lehessen kétely, az legalább körülírással** meg legyen jelölve.

A.2.) **BH.2011. 225.** Az öröklési szerződés keltezésének - ugyanígy a helyének - **téves megjelölése** egymagában a végintézkedés **érvénytelenségét nem vonja maga után**, hanem - szükség esetén - a valóságos adatok bizonyításának az útját nyitja meg, ami egyéb társult ok folytán eredményezheti esetleg annak érvénytelenségét.

A.3.) **BH1998. 281.** A végrendelet **helyének pótlására a lakáscím feltüntetése**, illetve a **tanúk lakhelyének** megjelölése nem alkalmas, illetve **nem elegendő**.

A.4.) **BH1975. 179.** A végrendelet **idejének magából** az írásbeli magánvégrendeletéről készült **okiratból kell kitűnnie**, és az idő megjelölésének **határozott napra** kell vonatkoznia.

A.5.) **EBH2004. 1127.** **Érvénytelen** az az írásbeli magánvégrendelet, amelyben a **végrendelet készítés helye** magából **az okiratból nem tűnik ki**, hanem az kétséget kizáróan csak egyéb bizonyítással azonosítható.

B) MÜBSE gyakorlatában előfordult bírósági jogeset

B.1.) A felperes, mint szerződéses örökös, öröklési szerződés érvényességének megállapítása iránt indított keresetet. A bíróság a keresetet elutasította, a Ptk. [656. §](#) -a és [629. §](#) (1) bekezdésében foglaltak alapján. A Ptk. [656. §](#) -a értelmében az öröklési szerződés érvényességére az írásbeli végrendeletre vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni, azzal, hogy a szerződésre akkor is a más által írt végrendelet alakításági az irányadók, ha azt valamelyik fél saját kézírásával készíti. A Ptk. [629. §](#) (1) bekezdése szerint az írásbeli magánvégrendelet érvényes, ha annak végrendeleti minősége, keltének helye és ideje magából az okiratból kitűnik. E két jogszabályhely egybevetéséből levonható az a következtetés, hogy az öröklési szerződésből is egyértelműen ki kell tűnnie a szerződéskötés helyének és idejének. Az öröklési szerződésen azonban a szerződéskötés helye nem szerepel, ezért az alaki okból érvénytelen.

Összefoglalva: Amennyiben az öröklési szerződésből a szerződéskötés helye nem tűnik ki, úgy az okirat alaki okból érvénytelen, a 2014. március 15. napját megelőzően kelt okiratok esetében.

Főbb következtetések

- ▶ Az öröklési szerződésből (írásbeli magánvégrendeletből) mind a szerződéskötés (írásbeli magánvégrendelet esetén a végrendelet megtevéle) helyének, mind idejének ki kell tűnnie. Nem elégséges az okirat keltének megjelölése, a szerződés megkötésének (végrendelet tételének) helyét is tartalmaznia kell az okiratnak, a 2014. március 15. napját megelőzően kelt okiratok esetében.
- ▶ A tanúk, vagy az örökösök lakhelyének megjelölése önmagában a keltezés helyeként nem értékelhető, az okiratból ki kell tűnnie a szerződéskötés (végrendelet megtevéle) helyének.
- ▶ Az új Ptk. értelmében 2014. március 15. napjától már nem érvényességi feltétele az öröklési szerződésnek és az írásbeli magánvégrendeletnek, hogy az a szerződés megkötésének helyét is tartalmazza, csak az okirat készítésének idejét kell feltüntetni.

- ▶ A szerződéskötés ideje feltüntetésénél a keltezés napját is tartalmaznia kell az okiratnak, nem elegendő az évszám és hónap megjelölése.
- ▶ A keltezés idejének határozott napra kell vonatkoznia, ezért időtartamra való utalás (pl. „Londoni utam előtt vettem papírra soraimat”) nem fogadható el. Nem kötelező azonban naptári nap szerint feltüntetni a keltezést, egyéb módon is meghatározható, valamely határozott napra (pl. jelentős napra) való utalással (pl. 2014. karácsony első napján).
- ▶ Arra nézve nincs jogszabályi megkötés, hogy a keltezést az okirat melyik részén kell feltüntetni.

3. Két vagy több személy tesz ugyanabban az okiratban végrendelezést

Irányadó jogszabályi rendelkezések

régi Ptk. 644. § - új Ptk. 7:23. §, 7:51. §

régi Ptk.:

644. §

Két vagy több személynek bármilyen alakban ugyanabba az okiratba foglalt végrendelezése érvénytelen.

Ptké. 73. §

A házastársaknak ugyanabba az okiratba foglalt öröklési szerződése érvényes, ha mint örökhagyók kötnek harmadik személlyel szerződést.

új Ptk.:

7:23. §

[Közös végrendelet]

(1) Két vagy több személynek bármilyen alakban ugyanabba az okiratba foglalt végrendelezése érvénytelen.

(2) Házastársaknak az életközösség fennállása alatt készített, ugyanabba az okiratba foglalt írásbeli végrendelete érvényes, ha

a) sajátkezűleg írt végrendelet esetén az okiratot az egyik végrendelező elejétől végig maga írja és aláírja, a másik végrendelező ugyanabban az okiratban sajátkezűleg írt nyilatkozatban kijelenti, hogy az okirat az ő végakarátát is magában foglalja, és nyilatkozatát aláírja;

b) más által írt végrendelet esetén a végrendelezők egymás és a tanúk együttes jelenlétében írják alá az okiratot, vagy mindkét végrendelező egymás és a tanúk együttes jelenlétében külön nyilatkozik arról, hogy az okiraton szereplő aláírás a sajátja; vagy

c) a házastársak közvégrendeletet tettek.

(3) A több különálló lapból álló más által írt közös végrendelet akkor érvényes, ha minden lapját folyamatos sorszámozással látták el, továbbá ha minden lapját a végrendelezők és mindkét tanú aláírta. A sajátkezűleg írt közös végrendelet akkor érvényes, ha minden lapját folyamatos sorszámozással látták el, és minden lapját a másik végrendelező aláírta.

7:51. §

[Házastársak közös öröklési szerződése]

(1) Házastársak mint örökhagyók az életközösség fennállása alatt érvényesen köthetnek ugyanabba az okiratba foglalt öröklési szerződést.

Joggyakorlat

A) Közzétett bírósági jogeset

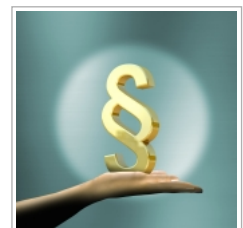
A.1.) **BH1986. 277.** Az örökhagyónak és feleségének **ugyanabba az okiratba** foglalt végrendelezése esetén a hagyatékot ideiglenes hatállyal, de a **törvényes öröklés rendje szerint kell átadni.**

B) MÜBSE gyakorlatában előfordult bírósági jogeset

Nincs ilyen!

Főbb következtetések

- ▶ március 15. napját megelőzően hatályban volt szabályozás szerint (régi Ptk.) két vagy több személy érvényesen nem tehetett ugyanabban az okiratban végrendelezést, azonban a házastársak, mint örökhagyók által ugyanabba az okiratba foglalt öröklési szerződés emiatt nem érvénytelen. A kivétel tehát csak a házastársakra vonatkozott, és csak öröklési szerződés esetére, melyben a házastársak örökhagyóként szerepeltek. Közös írásbeli végrendeletet tehát a házastársak sem tehetek, öröklési szerződést is csak örökhagyói minőségben köthettek közös okiratba foglaltan.
- ▶ A 2014. március 15. napján hatályba lépett új Ptk. némileg változtatott az addigi szabályozáson, nevezetesen:
 - ▶ Házastársak mint örökhagyók csak az életközösség fennállása alatt köthetnek érvényesen ugyanabba az okiratba foglalt öröklési szerződést, továbbá
 - ▶ házastársaknak az életközösség fennállása alatt készített, ugyanabba az okiratba foglalt írásbeli végrendelete is érvényes az új Ptk. [7:23. §](#) (2) bekezdésében foglalt feltételek fennállása esetén (lásd: „Irányadó jogszabályi rendelkezések” című részt).

4. Az okiraton szereplő aláírás nem megfelelő

Irányadó jogszabályi rendelkezések

régi Ptk. 629. § - új Ptk. 7:17. §

régi Ptk.:

629. §

(1) Az írásbeli magánvégrendelet érvényes, ha annak végrendeleti minősége, keltének helye és ideje magából az okiratból kitűnik, továbbá ha a végrendeletet készítő a) elejétől végig maga írja és aláírja; vagy b) két tanú együttes jelenlétében aláírja, vagy ha azt már aláírta, az aláírást két tanú előtt a magáénak ismeri el, és a végrendeletet mindkét esetben a tanúk is - e minőségük feltüntetésével - aláírják; vagy c) aláírja és akár nyílt, akár zárt iratként a közjegyzőnél - végrendeletként feltüntetve - személyesen letétbe helyezi.

(2) A több különálló lapból álló írásbeli magánvégrendelet csak akkor érvényes, ha minden lapját ellátták folyamatos sorszámozással, továbbá a végrendelet készítője és - ha a végrendelet érvényességéhez tanúk alkalmazása szükséges - mindkét tanú aláírásával.

új Ptk.:

7:17. §

[Az írásbeli magánvégrendelet alaki érvényességi feltételei]

(1) Az írásbeli magánvégrendelet alaki szempontból érvényes, ha készítésének ideje az okiratból kitűnik, továbbá ha a végrendeletet készítő a) sajátkezűleg írt végrendelet esetén elejétől végig maga írja és aláírja; b) más által írt végrendelet esetén két tanú együttes jelenlétében aláírja, vagy ha azt már aláírta, az aláírást két tanú előtt, azok együttes jelenlétében a magáénak ismeri el, és a végrendeletet mindkét esetben a tanúk is - e minőségük feltüntetésével - aláírják; vagy c) a sajátkezűleg írt vagy más által írt végrendeletet aláírja, és akár nyílt, akár zárt iratként a közjegyzőnél - végrendeletként feltüntetve - személyesen letétbe helyezi.

(2) A több különálló lapból álló sajátkezűleg írt írásbeli magánvégrendelet akkor érvényes, ha minden lapját folyamatos sorszámozással látták el.

(3) A több különálló lapból álló más által írt írásbeli magánvégrendelet akkor érvényes, ha minden lapját folyamatos sorszámozással látták el, továbbá ha minden lapját a végrendelet készítője és mindkét tanú aláírta.

régi Ptk. 656. § - új Ptk. 7:49. §

régi Ptk.:

656. §

Az öröklési szerződés érvényességére az írásbeli végrendeletre vonatkozó rendelkezéseket azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy korlátozottan cselekvőképese személy öröklési szerződésének érvényességéhez a törvényes képviselő hozzájárulása és a gyámhatóság jóváhagyása is szükséges, továbbá, hogy a szerződésre akkor is a más által írt végrendelet alakiságai irányadók, ha az valamelyik fél saját kézírásával készült.

új Ptk.:

7:49. §

[Az öröklési szerződés érvényességi követelményei]

(1) Az öröklési szerződés érvényességére az írásbeli végrendeletre vonatkozó szabályokat azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy a szerződésnek akkor is a más által írt végrendelet alaki érvényességi feltételeinek kell megfelelnie, ha az valamelyik fél saját kézírásával készült.

Joggyakorlat

A) Közzétett bírósági jogesetek

A.1.) **BH2001. 373.** Az örökhatályú aláírásának csak az a névírás tekinthető, amely a végrendelet szövegétől elkülönül: ha a két különálló lapon készült végrendelet első lapja ilyen nem tartalmaz, a végrendelet érvénytelen.

A.2.) **EBH2006. 1412.** A végrendelet tanújának aláírását sem neve kezdőbetűjének feltüntetése, sem olvashatatlanság vagy a tanú ügyvédi bélyegzőjének használata nem pótolja.

B) MÜBSE gyakorlatában előfordult bírósági jogesetek

B.1.) A felperes öröklési szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított keresetet. Az első fokon eljáró bíróság megállapította, hogy a szerződés a peres felek viszonylatában érvénytelen. A három külön lapból álló öröklési szerződés utolsó lapját a szerződő felek és két okirati tanú aláírásával látták el, az ellenjegyző ügyvéd pedig valamennyi lapot aláírta. A szerződő felek és a tanúk azonban az első és a második lapon csak kézjegyüket tüntették fel.

A felperes – az egyik örökhatályú gyermeke – elsődlegesen a Ptk. 658. § -ára alapítottan kérte a szerződés érvénytelenségének megállapítását. Hivatkozott arra, hogy az okirat alaki hiányosságban szenved, mert annak első és második oldalán nem szerepel a végrendelet készítője és a tanúk aláírása, a kézjegyek nem minősülnek aláírásnak. Semmisségi okokra is hivatkozott továbbá, valamint a szerződést több jogcímen meg is támadta.

A bíróság az ítélet indokolásában kifejtette, hogy a Ptk. 656. § és a 629. § (2) bekezdés alapján a több különálló lapból álló öröklési szerződés csak akkor érvényes, ha minden lapját ellátták folyamatos sorszámozással, továbbá az örökhatályú és a tanúk aláírásával. Az öröklési szerződés 3. lapján valóban található aláírások, de azt ezt megelőző lapokon az örökhatályú és a tanúk csak vezetéknevük

kezdőbetűjét és – részben olvasható – névrövidítést tartalmazó kézjegyüket helyezték el. A következetes bírósági gyakorlat szerint az aláírás általában a teljes név, tehát a családi és az utónév – asszonyoknál a Csjt. 26. §-a szerint a feleség által viselt bármelyik név – leírásával történik, de érvényes a végrendelet akkor is, ha azon aláírásként csupán a végrendelező családi neve szerepel, feltéve, hogy személyazonossága kétségtelenül megállapítható. Ugyanez a tanúk aláírására is érvényes. Alapos ezért a felperes álláspontja abban a tekintetben, hogy a kézjegy aláírásként nem fogadható el. Mindebből az is következik, hogy az ellenjegyző ügyvéd aláírása és pecsétje sem az örökhatályó, sem a tanúk aláírását nem pótolja. A szerződés így érvénytelen, mert nélkülözi a törvényben előírt kötelező alaki kelléket: különálló első és második lapjáról hiányzik az örökhatályó és a tanúk aláírása. Az okirat harmadik lapja – noha alaki szempontból kifogástalan – önálló végintézkedésnek minősülő tartalmat nem hordoz. A szerződést ezért a bíróság a peres felek viszonylatában érvénytelennek nyilvánította.

Összefoglalva: Az öröklési szerződés valamennyi lapját aláírásukkal kell ellátniuk az örökhatályóknak és a tanúknak, ennek hiányában az okirat érvénytelen.

B.2.) A felperes végrendelet érvénytelenségének megállapítása iránt indított keresetet. A perben tanúként eljáró ügyvéd egy lapból és oldalból álló végrendeletet készített. Az ügyvéd által szerkesztett végrendeletet tanúként maga az ügyvéd és további egy személy írta alá, az ügyvéd bélyegzőlenyomata a tanúkenti aláírások alatt szerepel az okiraton. Az ügyvéd tanú aláírása nem tartalmazza a teljes nevét, a tanú nevének rövidített elnevezésére utaló kézjegy található az aláírásnál az okiraton, mely írásjelekből a tanúként aláíró személy neve nem olvasható ki, személye nem állapítható meg.

A felperes elsődlegesen arra hivatkozott, hogy a végrendelet a Ptk. 629. § (1) bek. b) pontjában foglaltaknak nem felel meg. A végrendeletet tanúként aláíró ügyvéd csak legfeljebb kezdőbetűs monogramnak felfogható kézjeggyel látta el az okiratot, de nem írta alá. Hivatkozott továbbá arra is, hogy az alperes ténylegesen nem volt az örökhatályó élettársa, ezért a hagyatékot ideiglenes hatállyal a törvényes örökösnek kellett volna átadni.

Alperes a kereset elutasítását kérte. Hivatkozott arra, hogy a magyar értelmező kéziszótár szerint az aláírt a nevét, kézjegyét valamely szöveg alá odairja, illetve valamit így aláírásával lát el. Álláspontja szerint, ha a végrendeleti tanúk aláírása mindig, minden esetben azonos azzal, ahogy a végrendeletet aláírták, úgy az ott feltüntetett aláírás megfelel a Ptk. követelményeinek.

A Ptk. 629. § (1) bekezdése értelmében a más által írt végrendelet – többek között – akkor érvényes, ha az örökhatályó azt két tanú együttes jelenlétében írja alá, ha pedig már aláírta, a két tanú előtt az aláírást magáénak kell elismernie, és a tanúknak a végrendeletet e minőségük feltüntetésével kell aláírni. Az aláírás általában a teljes név feltüntetését jelenti, az aláírás kritériumának megfelelő a kusza vonalvezetésű, betűhiányos aláírás is.

Jelen esetben az ügyvéd, mint tanú aláírásánál család és keresztnév nem lett teljesen kiírva, neve egyfajta rövidített elnevezése található az aláírásnál, amely sem a családi, sem a vezetéknevet nem tartalmazza hiánytalanul, család- vagy vezetékneve kezdőbetűinek rövidítése vagy egyébként az általa aláírásoknál használt írásjelekből álló rövidített elnevezést tartalmaz a névleírása, mely írásjelekből nem állapítható meg a tanú személyazonossága. A tanú kézjegye és címének feltüntetése mellett ügyvédi bélyegzője és a bélyegző lenyomata egy rövidített, szignós aláírása is megtalálható.

Az okiraton szereplő másik tanú családnévének valamennyi betűje szerepel az aláírásban, keresztnévének néhány betűje hiányos.

A bíróság álláspontja szerint az ügyvéd tanú aláírása nem felel meg a Ptk. előbbieken idézett rendelkezéseinek, az aláírás kritériumainak, mivel nem tartalmazza a tanú teljes nevét, illetve az előnyomott tanúk neve szöveg után feltüntetett írásjelek, még betűhiányos kusza vonalvezetésű aláírásnak sem felelnek meg. A tanú aláírását az ügyvédi bélyegző nem pótolja.

Ha az aláírás szokásos módja a családi és utónév együttes használata, ez az érvényességi feltételeket kielégíti akkor is, ha nehezen, vagy alig olvasható. A tanú aláírása nem helyettesíthető nevének kezdőbetűjelével, olvashatatlan írásjellel.

A fentiek alapján a bíróság megállapította, hogy a kifogásolt végrendelet érvénytelen, mivel az ügyvéd tanú olvashatatlan írásjelű kézjegyének, valamint az ügyvédi bélyegzőnek a használatával az előírt alaki kellék nem teljesül.

A másodfokon eljáró bíróság az ítélettel azzal a helyesbítéssel hagyta helyben, hogy az írásbeli magánvégrendelet a peres felek egymás közötti viszonylatában érvénytelen. Az aláírás fogalmát a jogszabály nem határozza meg, ezért a kifejezés nyelvtani értelméből kell kiindulni. Az aláírás a köznap nyelvhasználatban és nyelvtani értelemben egyaránt azt jelenti, hogy valaki a saját nevét saját kezűleg feltünteti egy okiraton. Aláírás helyett adott esetben elfogadott a kézjegy vagy monogram használata is, ezek azonban nem azonosíthatók az aláírással, és annak helyettesítésére nem minden esetben alkalmasak. Az aláírás szokásos módja a családi és utónév együttes, de egymástól elkülönülő feljegyzése, ami lehet kusza vonalvezetésű, tartalmazhat betűkihagyást, s nem feltétlenül kell olvashatónak lennie, de tartalmaznia kell az aláíró teljes nevét. A kézjegy ezzel szemben rögzített betűkihagyásos írás, rendszerint egy tagból áll, rövid, aláírást helyettesítő jelcsoport, a monogram pedig az adott név kezdőbetűiből álló kalligrafikus jel. Mivel a Ptk. a végrendelet tanútól az aláírást követeli meg, ez nem pótolható. Az pedig, hogy az aláírásnak mennyiben kell olvashatónak lennie, attól függ, hogy az aláírás milyen formában történik. A tanúk személyének beazonosíthatósága úgy valósítható meg, hogy a tanú kézírásos aláírása olvashatóan, a tanú nevének egyértelmű felismerésre alkalmas módon kerül feltüntetésre az okiraton, vagy úgy, hogy a tanú az olvasható formában nem saját kezűleg (gépírással) feltüntetett neve mellett (alatt, vagy fölött) írja alá saját kezűleg az okiratot, amely utóbbi esetben az aláírása lehet olvashatatlan is, feltéve, hogy az a teljes nevet tartalmazza, és legalább a kezdőbetű felismerhető. A perbeli végrendeletet található, az ügyvéd tanútól származó névmegjelölés a fenti kritériumoknak nem felel meg, ezért az érvénytelen.

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős részítéletet hatályában fenntartotta.

Összefoglalva: Az írásbeli magánvégrendeleten az ügyvéd tanú olvashatatlan írásjelű kézjegyének, valamint az ügyvédi bélyegzőnek a használatával az aláírás, mint előírt alaki kellék nem teljesül. A tanúk személyének beazonosíthatósága úgy valósítható meg, hogy a tanú kézírásos aláírása olvashatóan, a tanú nevének egyértelmű felismerésre alkalmas módon kerül feltüntetésre az okiraton, vagy úgy, hogy a tanú az olvasható formában nem saját kezűleg (gépírással) feltüntetett neve mellett (alatt, vagy fölött) írja alá saját kezűleg az okiratot, amely utóbbi esetben az aláírása lehet olvashatatlan is.

C) Jogegységi határozat

A végrendelet tanújának aláírásáról:

A végrendelet tanújának az okiratot a rá jellemző, szokásos módon kell aláírnia. A tanú aláírását sem neve kezdőbetűjének feltüntetése, sem olvashatatlan írásjel vagy a tanú ügyvédi bélyegzőjének használata nem pótolja. A tanú személyének magából az okiratról megállapíthatónak kell lennie (Kúria Polgári Kollégiumának Jogegységi Tanácsa 3/2012. Polgári jogegységi határozata).

Főbb következtetések

- ▶ Az aláírás követelménye olvashatatlan írásjellel (kézjegy, monogram) nem pótolható.
- ▶ Aláírásnak csak az a névírás tekinthető, amely az okirat szövegétől elkülönül: ha a két különálló lapon készült írásbeli magánvégrendelet vagy öröklési szerződés ilyen nem tartalmaz, úgy az érvénytelen.
- ▶ A tanú aláírását sem neve kezdőbetűjének feltüntetése, sem olvashatatlan írásjel vagy a tanú ügyvédi bélyegzőjének használata nem pótolja.

5. Az öröklési szerződésben a kötelezett gondozás teljesítésére vállalt kötelezettséget, holott a törvény, és a kialakult bírói gyakorlat ténylegesen tartás vagy életjáradék teljesítését is megkívánta

Irányadó jogszabályi rendelkezések

régi Ptk. 655. § - új Ptk. 7:48. §

régi Ptk.:

655. §

(1) Öröklési szerződéssel az örökhagyó arra kötelezi magát, hogy a vele szerződő felet tartás vagy életjáradék fejében örökösévé teszi.

új Ptk.:

7:48. §

[Öröklési szerződés]

(1) Öröklési szerződésben az örökhagyó a vele szerződő felet a magának, illetve a szerződésben meghatározott harmadik személynek nyújtandó tartás, életjáradék, illetve gondozás ellenében - vagyona, annak egy meghatározott része vagy meghatározott vagyontárgyak tekintetében - örökösévé nevezi; a másik fél kötelezettséget vállal a tartás, életjáradék, illetve gondozás teljesítésére.

Joggyakorlat

A) Közzétett bírósági jogesetek

A.1.) **BDT2011. 2580. I. Pusztá gondozásra**, gondviselésre érvényesen **öröklési szerződés nem köthető**. Amennyiben megállapítható, hogy az örökhagyó a vállalt gondozási kötelezettségtől függetlenül a gondozásra kötelezett javára szóló végintézkedést kívánt tenni, ezáltal az érvénytelen öröklési szerződésbe foglalt nyilatkozata érvényes végrendeleti rendelkezésnek minősül.

A.2.) **BDT2008. 1724. Érvényes** az az öröklési szerződés, amelyben a gondozási, ápolási elemek dominálnak ugyan, de **nem hiányzik teljesen a tartás anyagi fedezetének biztosítása**. Ilyennek tekinthető az, ha az eltartó az örökhagyó lakhatását saját lakásában, pénzbeli ellenszolgáltatás nélkül biztosítja.

A.3.) **BH1986. 147.** Ha a szerződéses örökös az örökhagyók ellátását **saját költségükön vállalja**, illetőleg gondozást, ápolást biztosít részükre, ez a szolgáltatás **nem minősül tartásnak**, ezért ilyen tartalommal öröklési szerződés érvényesen nem köthető.

B) MÜBSE gyakorlatában előfordult bírósági jogeset

B.1.) Az örökhagyó és az alperes között öröklési szerződés jött létre, melyben az alperes vállalta, hogy az örökhagyót holtáig gondozza, ápolja, halála esetén eltemetteti. Emellett az örökhagyó írásbeli magánvégrendeletet is tett, melyben a felperest - unokáját - az öröklésből kizárta.

A hagyatéki eljárásban eljáró közjegyző az örökhagyó hagyatékát végrendeleti öröklés címén az alperesnek adta át. Megállapította, hogy az öröklési szerződés érvénytelen, ezért az írásbeli végrendelet alapján adta át a hagyatékot.

A felperes keresetében kérte, hogy a bíróság állapítsa meg az öröklési szerződés és a végrendelet semmisségét. Álláspontja szerint az okiratok aláírásakor az örökhagyó nem volt az ügyei viteléhez szükséges belátási képessége birtokában, továbbá az öröklési szerződés azért is érvénytelen, mert abban az alperes tartást vagy életjáradék fizetését nem vállalta, csak gondozást. Emellett, a végintézkedések több oldalból állnak, ám annak minden oldalát nem látták el a felek számozással és aláírással.

A bíróság a keresetet részben megalapozottnak tartotta. A perben lefolytatott bizonyítási eljárás során nem nyert az igazolást, hogy az örökhagyó ügyeinek viteléhez szükséges belátási képessége nem állt volna fenn. Továbbá, a Ptk. [629. §](#) (2) bekezdése alapján az írásbeli magánvégrendeletnek az egyes lapjait kell folyamatos sorszámozással, és a végrendeletkező valamint a tanúk aláírásával ellátni, az egyes oldalait azonban nem. Jelen esetben az öröklési szerződés két oldalból, de egy lapból áll, ezért azt folyamatos sorszámozással, valamint minden oldalán aláírással nem kellett ellátni. Az öröklési szerződés tartásra vonatkozó rendelkezéseinek hiánya kapcsán a bíróság rámutatott arra, hogy a Ptk. [655. §](#) (1) bekezdése alapján az öröklési szerződésnek valóban feltétele az, hogy a szerződő fél tartást biztosítson, vagy életjáradékot folyósítson az örökhagyó számára. Jelen esetben az alperes ilyen kötelezettséget nem vállalt, ezért az öröklési szerződés érvénytelen. Tartási kötelezettség hiányában a szerződés írásbeli magánvégrendeletnek tekintendő, ugyanakkor - figyelemmel a későbbi végrendeletre - a korábbi okiratot visszavontnak kell tekintetni, a hagyaték átadására a későbbi végrendelet alapján kerülhet sor. A végrendeletben foglalt kizáró rendelkezés tekintetében a bíróság megállapította, hogy az érvénytelen, mivel nem álltak fenn a kizáró rendelkezés szerinti feltételei. Az alperes, mint örökös ezért köteles rész megfizetésére köteles. A másodfokú bíróság - az alperes tulajdonjoga megállapítására, annak bejegyzésére és a felperest ennek tűrésére kötelező rendelkezések mellőzésével - az első fokú ítéletet helybenhagyta.

Összefoglalva: Amennyiben az öröklési szerződés csak gondozási elemeket tartalmaz, azonban tartás biztosítását vagy életjáradék folyósítását a kötelezett nem vállal a szerződésben, úgy az öröklési szerződés tartalmi hibában szenved, ezért érvénytelen.

Főbb következtetések

- ▶ A 2014. március 15. napját megelőzően kötött öröklési szerződés - tartalmi - érvényességi feltétele az, hogy tartás vagy életjáradék nyújtását is vállalja az örökös, a gondozási kötelezettség nem elegendő a szerződés érvényességéhez. Érvényes azonban az az öröklési szerződés, amelyben a gondozási elemek dominálnak ugyan, de nem hiányzik teljesen a tartás anyagi fedezetének biztosítása. Ilyennek tekinthető, ha az eltartó az örökhagyó lakhatását saját ingatlanában, pénzbeli ellenszolgáltatás nélkül biztosítja.
- ▶ Az új Ptk. azonban 2014. március 15-től változást hoz az öröklési szerződés jelen pontban tárgyalt tartalmi érvényességi feltétele tekintetében. Nevezetesen, érvényesnek ismeri el azt az öröklési szerződést is, melyben az örökhagyó kizárólag a gondozása fejében teszi örökösévé a vele szerződő felet.
- ▶ Továbbá, az új Ptk. értelmében 2014. március 15. napját követően az örökhagyó már nemcsak saját érdekében köthet öröklési szerződést, hanem a szerződésben meghatározott harmadik személy részére is vállalhat tartási, életjáradéki vagy gondozási kötelezettséget az örökös.

6. Az okirat több lapból áll, de a felek és/vagy a tanúk csak az utolsó oldalt írták alá

Irányadó jogszabályi rendelkezések

[rég](#) **Ptk. 629. §** - [új](#) **Ptk. 7:17. §**

rég Ptk.:

629. §

(2) A több különálló lapból álló írásbeli magánvégrendelet csak akkor érvényes, ha minden lapját ellátták folyamatos sorszámozással, továbbá a végrendelező és - ha a végrendelet érvényességéhez tanúk alkalmazása szükséges - mindkét tanú aláírásával.

új Ptk.:

7:17. §

(3) A több különálló lapból álló más által írt írásbeli magánvégrendelet akkor érvényes, ha minden lapját folyamatos sorszámozással látták el, továbbá ha minden lapját a végrendelező és mindkét tanú aláírta.

[rég](#) **Ptk. 656. §** - [új](#) **Ptk. 7:49. §**

rég Ptk.:

656. §

Az öröklési szerződés érvényességére az írásbeli végrendeletre vonatkozó rendelkezéseket azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy korlátozottan cselekvőképese személy öröklési szerződésének érvényességéhez a törvényes képviselő hozzájárulása és a gyámhatóság jóváhagyása is szükséges, továbbá, hogy a szerződésre akkor is a más által írt végrendelet alakosságai irányadók, ha az valamelyik fél saját kézírásával készült.

új Ptk.:

7:49. §

[Az öröklési szerződés érvényességi követelményei]

(1) Az öröklési szerződés érvényességére az írásbeli végrendeletre vonatkozó szabályokat azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy a szerződésnek akkor is a más által írt végrendelet alaki érvényességi feltételeinek kell megfelelnie, ha az valamelyik fél saját kézírásával készült

Joggyakorlat

A) Közzétett bírósági jogesetek

A.1.) **BH2006. 154. II.** A különálló lapokból álló öröklési szerződés **alaki hiányossága önmagában az egyes lapok utólagos aláírásával nem pótolható.**

A.2.) **BH2001. 373.** Az örökhagyó **aláírásának** csak az a névírás tekinthető, amely a végrendelet **szövegétől elkülönül**: ha a két különálló lapon készült végrendelet első lapja illet nem tartalmaz, a végrendelet érvénytelen.

A.3.) **BH1987. 441.** A **több lapból álló** öröklési szerződés alaki érvényességéhez is szükséges, hogy **az örökhagyó és a tanúk annak minden** - folyamatos sorszámozással ellátott - **lapját írják alá.** Az alaki kellékek hiánya bizonyítással nem pótolható.

B) MÜBSE gyakorlatában előfordult bírósági jogeset

B.1.) A felperes, mint végrendeleti örökös végrendelet érvényességének megállapítása iránt indított keresetet az alperesekkel, mint törvényes örökösökkel szemben. Örökhagyónak alperesek a törvényes örökösei, a

felperes pedig az élettársa volt. Az örökhagyó életében írásbeli magánvégrendeletet tett, melyben hagyatékát a felperesre hagyta. A végrendelet két különálló lapból állt, aláírásra azonban az örökhagyó és a tanúk által csak a második lap került. A második lapon a végrendelet alkotásának ténye, a dátum és a tanúk aláírása, valamint az szerepel, hogy az azt készítő és ellenjegyző ügyvédnél kerül egy példány letétbe helyezésre.

A felperes álláspontja szerint a végrendelet érvényes, mert bár annak első lapját nem írta alá az örökhagyó és a tanúk, de tanúbizonyítást ajánlott arra nézve, hogy a teljes végrendeletet a tanúk előtt felolvasták és azt az örökhagyó előttük írta alá.

Alperesek ellenkérelme a kereset elutasítására irányult, mert a végrendelet nem felel meg a Ptk. [629. §](#) (2) bekezdésben foglalt rendelkezéseknek, ez pedig tanúbizonyítással nem pótolható.

A bíróság a felperes keresetét elutasította. A Ptk. [629. §](#) (2) bekezdése értelmében a több különálló lapból álló írásbeli magánvégrendelet csak akkor érvényes, ha minden lapját ellátták folyamatos sorszámozással, továbbá a végrendeletkező és mindkét tanú aláírásával. Jelen esetben megállapítható, hogy a végrendelet nem felel meg ezen törvényi rendelkezéseknek. Az örökhagyó és a tanúk csak a különálló második lapot írták alá. Ez a kellékhánya a végrendeletnek olyan hiba, amely tanúbizonyítással nem orvosolható, mert az örökhagyó szándékának vizsgálatára csak alakilag hibátlan végrendelet esetében kerülhet sor. Az aláírt második lap pedig kellékhányos, mert halál esetére olyan nyilatkozatot nem tartalmaz, ami végrendeleti juttatásnak – jellegnek minősül. Minderre tekintettel a végrendelet érvénytelen.

Összefoglalva: Amennyiben a több különálló lapból álló öröklési szerződés (írásbeli magánvégrendelet) nem minden lapját írják alá a felek (örökhagyó) és a tanúk, úgy az okirat alaki okból érvénytelen. Az alaki követelmény hiánya tanúbizonyítással nem orvosolható, mert az örökhagyó akaratának vizsgálatára csak alakilag hibátlan végintézkedés esetén kerülhet sor.

Főbb következtetések

- ▶ Több különálló lapból álló öröklési szerződés (írásbeli magánvégrendelet) esetén az okirat érvényességéhez szükséges az, hogy annak minden lapját ellássák a felek (írásbeli magánvégrendelet esetén az örökhagyó) és tanúk aláírással. Ha aláírásra csak az utolsó lap került, az a hiba később utólagos aláírással, tanúbizonyítással és egyéb bizonyítással sem orvosolható.
- ▶ Az okirat aláírása tekintetében a jogszabály arra vonatkozóan nem tartalmaz rendelkezést, hogy az aláírásnak egy lapon belül hol kell elhelyezkednie, de az aláírásnak feltétele, hogy az a végrendelet szövegétől elkülönüljön, ezért a végrendelet szövegében lévő örökhagyói név nem tekinthető a végrendelet aláírásának.

7. Az okiratot tanúk nem írták alá, azon csak ügyvédi ellenjegyzés szerepel

Irányadó jogszabályi rendelkezések

régi Ptk. 629. § - új Ptk. 7:17. §

régi Ptk.:

629. §

(1) Az írásbeli magánvégrendelet érvényes, ha annak végrendeleti minősége, keltének helye és ideje magából az okiratból kitűnik, továbbá ha a végrendeletkező azt

a) elejétől végig maga írja és aláírja; vagy

b) két tanú együttes jelenlétében aláírja, vagy ha azt már aláírta, az aláírást két tanú előtt a magáénak ismeri el, és a végrendeletet mindkét esetben a tanúk is - e minőségük feltüntetésével - aláírják;

új Ptk.:

7:17. §

[Az írásbeli magánvégrendelet alaki érvényességi feltételei]

(1) Az írásbeli magánvégrendelet alaki szempontból érvényes, ha készítésének ideje az okiratból kitűnik, továbbá ha a végrendeletkező azt

a) sajátkezűleg írt végrendelet esetén elejétől végig maga írja és aláírja;

b) más által írt végrendelet esetén két tanú együttes jelenlétében aláírja, vagy ha azt már aláírta, az aláírást két tanú előtt, azok együttes jelenlétében a magáénak ismeri el, és a végrendeletet mindkét esetben a tanúk is - e minőségük feltüntetésével - aláírják; vagy

régi Ptk. 656. § - új Ptk. 7:49. §

régi Ptk.:

656. §

Az öröklési szerződés érvényességére az írásbeli végrendeletre vonatkozó rendelkezéseket azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy korlátozottan cselekvőképes személy öröklési szerződésének érvényességéhez a törvényes képviselő hozzájárulása és a gyámhatóság[1] jóváhagyása is szükséges, továbbá, hogy a szerződésre akkor is a más által írt végrendelet alakiságai irányadók!, ha az valamelyik fél saját kézírásával készült. Jogszabály az öröklési szerződés érvényességét hatósági jóváhagyáshoz kötheti.

új Ptk.:

7:49. §

[Az öröklési szerződés érvényességi követelményei]

(1) **Az öröklési szerződés érvényességére az írásbeli végrendeletre vonatkozó szabályokat azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy a szerződésnek akkor is a más által írt végrendelet alaki érvényességi feltételeinek kell megfelelnie, ha az valamelyik fél saját kézírásával készült.**

(2) A korlátozottan cselekvőképés kiskorú és a cselekvőképességében vagyoni jognyilatkozatai tekintetében részlegesen korlátozott nagykorú örökhagyó öröklési szerződésének érvényességéhez **a törvényes képviselő hozzájárulása és a gyámhatóság jóváhagyása szükséges.**

3/2012. Polgári jogegységi határozat a végrendelet tanújának aláírásáról

A Kúria Polgári Kollégiumának Jogegységi Tanácsa, a Kúria Pfv. I. ítélkező tanácsa által, a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (Bsz.) 32. § (1) bekezdés b) pontja alapján előterjesztett jogegységi indítvány folytán indult jogegységi eljárásban a következő jogegységi határozatot hozta:

A végrendelet tanújának az okiratot a rá jellemző, szokásos módon kell aláírnia. A tanú aláírását sem neve kezdőbetűjének feltüntetése, sem olvashatatlanság írásjel vagy a tanú ügyvédi bélyegzőjének használata nem pótolja. A tanú személyének magából az okiratról megállapíthatónak kell lennie.

PK 86. szám

A végrendelettel személyazonosságának tanúsítására **nemcsak az a végrendeleti tanú alkalmas, aki az örökhagyót előzőleg személyesen ismerte, hanem az is, aki a személyazonosságát kétségtelen bizonyossággal, tehát hitelt érdemlő módon megállapította.**

[1] Lásd: 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet 173. §.

Joggyakorlat**A) Közzétett bírósági jogesetek**

A.1.) BDT2013. 2974. I. A két tanú együttes jelenléte nem csak abban az esetben feltétele az írásbeli magánvégrendelet érvényességének, amennyiben a végrendeletet az örökhagyó a tanúk előtt írja alá, hanem abban az esetben is, ha a végrendeletet már korábban aláírta, de a tanúk együttes jelenlétében ismeri el sajátjának a végrendeleten lévő aláírást.

A.2.) BDT2012. 2772. I. A más által írt (allográf) végrendelet ügyvédi ellenjegyzéssel való ellátása a végrendelet tanúkenti aláírását nem pótolja. Annak azonban nincs akadálya, hogy a végrendeletet szerkesztő ügyvéd az okiratot külön, tanúként is aláírja. Lényeges érvényességi kellék ilyenkor, hogy magából az okiratról kitűnjék a végrendeletet tanúként aláíró személy - az ügyvéd - ebbéli minősége.

A.3.) BDT2009. 1964. Az öröklési szerződés érvényességének feltétele, hogy azt az örökhagyó két tanú együttes jelenlétében írja alá, vagy a már korábban aláírt szerződésen lévő aláírását előttük sajátjának ismerje el és a szerződést a tanúk is - e minőségük feltüntetésével - aláírják. A tanúk együttes jelenlétének hiányát nem pótolhatja a tanúnak az okirat tartalmáról való tudomása. Az okiratszerkesztő ügyvéd ellenjegyzése sem alkalmas ennek az alaki hiányosságnak a kiküszöbölésére, mivel az ügyvéd aláírása nem tanúi minőségben történik.

B) MÜBSE gyakorlatában előfordult bírósági jogesetek

B.1.) dr. X. Y. ügyvéd 1998-ban okiratba foglalta az örökhagyó végrendeletét. Az örökhagyó halála után a végrendeleti örökös elesett az örökségtől, mivel az írásbeli magánvégrendelet alaki okok miatt érvénytelen volt, így joghatás kiváltására nem volt alkalmas. A végrendelet az örökhagyó végakarátát nyomtatott formában tartalmazta, ennek ellenére az okiratot csak az örökhagyó, és az azt ellenjegyző ügyvéd írta alá. Az okiratot két tanú, e minőségének feltüntetése mellett nem igazolta azt, hogy az örökhagyó a végrendeletet az ő (tanúk) együttes jelenlétében írta alá, vagy az ő együttes jelenlétükben a már aláírt okiraton lévő örökhagyói aláírást a magáénak ismerte el.

Az örökös a végrendelet alaki hiányosságából eredő érvénytelensége miatt elvesztette az örökség azon részét, amely végintézkedés alapján lett volna számára megszerezhető.

Mivel az okiratszerkesztő ügyvéd és a károsult örökös között szerződéses kapcsolat nem volt, ezért a perbeli bíróság az okiratszerkesztő ügyvédet a Ptk. 339. § (1) bekezdése alapján kötelezte a végrendeleti örökösnek okozott kár megtérítésére.

B.2.) dr. X.Y. ügyvéd az örökhagyó/ eltartott és az örökös / eltartó között öröklési szerződést készített. A szerződés első és harmadik oldalán szerepelt a szerződő felek aláírása és az ügyvédi ellenjegyzés, bélyegzőlenyomat, míg a szerződés második oldala sem a szerződő felek aláírását, sem az ügyvédi aláírást és bélyegzőlenyomatot nem tartalmazta. A szerződést a tanúk egyik oldalán sem írták alá.

Az első fokon eljáró bíróság álláspontja szerint a jogvita elbírálásánál a Ptk. 389. § (1) bekezdésében szabályozott vállalkozási szerződés volt érvényben annyiban, hogy az okiratszerkesztő ügyvédnek egy konkrét eredményt, az örökhagyó végakarátának megfelelő szerződést kellett készítenie. A szerződés azonban tartalmazott a Ptk. 474. § (1) bekezdésében szabályozott megbízási elemeket is, mivel a tekintetben, hogy ez milyen okirat legyen, erre vonatkozó konkrét kérést az örökhagyó nem közölt az ügyvéddel.

A megbízott ügyvédnek kellett kellő gondossággal eldöntetnie azt, hogy a megbízó céljainak melyik végakarati forma felel meg a legjobban, és ennek megfelelően elkészíteni a célzott joghatást kiváltó okiratot.

A bíróság álláspontja szerint az ügyvéd szerződéses kötelezettségeit megszegte akkor, amikor az általa javasolt öröklési szerződést nem a Ptk. 656. §-a és a **629. § (1) - (2)** bekezdésének megfelelően készítette el, és ezzel a Ptk. 305. § (1) bekezdése szerint hibásan teljesített. A hibás teljesítés következménye a Ptk. 310. §-a értelmében az abból eredő kár megtérítésének kötelezettsége. A Ptk. 318. §-a alapján a szerződésszegésért való felelősségre, valamint a kártérítés mértékére a szerződésen kívül okozott károkért való felelősség szabályait kell alkalmazni azzal az eltéréssel, hogy a kártérítés mérséklésének - ha jogszabály kivételt nem tesz, nincs helye. Az Ütv. 10. § (1) - (2) bekezdése szerint az ügyvéd a tevékenysége körében okozott kár megtérítéséért a Ptk. szabályai szerint felel.

B.3.) dr. X.Y. ügyvéd öröklési szerződést készített, amelyet a szerződő felek aláírtak, az okiratkészítő ügyvéd ellenjegyzett. A szerződést felperesek azzal támadták meg, hogy a tanúk aláírása később került rá az okiratra, ugyanis a Földhivatalba benyújtott

példányokon tanúk aláírása nem szerepelt. Az okiratszerkesztő ügyvéd azzal védekezett, hogy a Földhivatali bejegyzéshez nem szükséges a tanúk aláírása, az irodában és a végrendeleti örökösöknél lévő példányon pedig szerepel a tanúk aláírása.

Az elsőfokú bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a tényeket összevetve az állapítható meg, hogy a tanúk aláírása utólag került a szerződésre. Indoklása szerint ezt bizonyítja az, hogy az ügyvéd tanúkénti aláírása a lap bal alsó sarkában szorosan az ügyvédi ellenjegyzés alatt áll, a másik tanú, aki titkárnő volt az ügyvédi irodában, aláírása merőlegesen fért el, valamint a felek örökösai örökhagyói minősége feltüntetésre került, a tanúk pedig nem. A bíróság a felek ellentétes vallomása közül a felperesekét fogadta el, amely szerint a tanúk aláírása utóbb került a szerződésre. A tényállás megállapításakor a felperesek édesanyjának, az okiratszerkesztő ügyvédnek és titkárnőjének vallomását a bíróság kirekesztette a bizonyítékok köréből, mert a tanúk nem tekinthetők érdektelennek.

Mivel sérült a Ptk. 629. § (1) bekezdés b) pontja, amely szerint a szerződés érvényességének feltétele, - a más által írt végrendeletre két tanú együttes jelenlétének aláírása szükséges, illetve ha azt az örökhagyó már aláírta, az aláírást két tanú előtt, azok együttes jelenlétében a magáénak ismerje el. A Földhivatalba becsatolt okiraton azonban nem szerepelt a tanúk aláírása, így a bíróság az öröklési szerződés érvénytelenségét állapította meg. Az elsőfokú bíróság ítéletét a másodfokú megyei bíróság helyben hagyta. Elsődlegesen utalt arra, hogy az elsőfokú bíróság helyes döntését az is bizonyítja, hogy a keresetlevél mellékleteként becsatolt földhivatali példányon bélyegzővel ellátottan az szerepel, hogy az „az eredetivel egyező”, és ezt csak a szerződő felek és az okiratszerkesztő ügyvéd írták alá.

B.4.) dr. X.Y. ügyvéd egy lapból álló öröklési szerződést készített, amelyet szerződő felek a második oldalán írtak alá. A szerződő felek aláírása és az ellenjegyző ügyvéd neve mellett szerepel 2 aláírás, amelyből azonban nem tűnt ki, hogy a szerződést milyen minőségben írták alá. Felperes kérte a szerződés érvényességének megállapítását, ennek érdekében a perben becsatolt olyan öröklési szerződéseket, amelyeket az eredetileg aláírt tanúk ismételtelen aláírtak azzal, hogy megerősítik az okiraton lévő aláírásukat, és igazolták, hogy a szerződő felek az okiraton lévő aláírásukat a keltezés helyén és idején a magukénak ismerték el. A felperes álláspontja szerint ezzel elhárult az alaki hiányosság.

Az első és másodfokú bíróság egybehangzóan akként foglalt állást, hogy az öröklési szerződés nem felelt meg a Ptk. 629. § (1) bekezdés b. pontjában kifejtett követelményeknek, ugyanis az okiratról egyértelműen nem állapítható meg, hogy azt az örökhagyó a tanúk együttes jelenlétében írta alá, illetve aláírását magáénak ismerte el. Ennek oka, hogy a szerződő felek aláírásán és az ügyvédi ellenjegyzésen kívül az okiratot aláíró személyek minősége nem állapítható meg, mindezek következményeként az öröklési szerződés érvénytelen. A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati eljárásban a felülvizsgálati kérelmet elutasította, és osztotta az első - másodfokú bíróság álláspontját külön kiemelve, - alapvető feltétel, hogy a két tanúnak együttesen kell jelen lennie, és az okiraton az örökhagyó által előtűnt történt aláírása, vagy a már ott lévő aláírás sajátjának való elismerése után írják alá maguk is mint tanúk az okiratot. Ebből következik, hogy a tanúk aláírásánál az örökhagyónak is jelen kell lennie.

Az öröklési szerződés érvényességéhez ugyanakkor az is szükséges, hogy a tanúk a végrendeletet e minőségük feltüntetésével írják alá.

Összefoglalva: A más által írt végrendelet és az öröklési szerződés érvényességének feltétele, hogy végrendelet esetében az örökhagyó, öröklési szerződés esetében a szerződő felek az okiratot két tanú együttes jelenlétében és az ellenjegyző ügyvéd előtt írják alá, vagy ha azt már aláírták, az aláírást két tanú előtt, azok együttes jelenlétében a magukénak ismerjék el. Nagyon fontos, hogy a tanúk - e minőségük feltüntetésével és együttes jelenlétükben - írják alá az okiratot, és hogy az ügyvédi ellenjegyzés önmagában nem pótolja a fenti követelményeknek megfelelő tanúnyilatkozatot.

Főbb következtetések

- ▶ A más által írt (allográf) magánvégrendelet - ide értve az örökhagyó által gépírással készített végrendelet is - aláírására vonatkozó előírások azonosak a saját kezű végrendeletre irányadó szabályokkal. A más által írt végrendelet csak akkor érvényes, ha az örökhagyó azt két tanú együttes jelenlétében írja alá,
- ▶ ha pedig már aláírta, a két tanú együttes jelenlétében kell az aláírást magáénak elismernie, és a tanúknak a végrendeletet - e minőségük feltüntetésével - aláírniuk.
- ▶ A 3/2012. Polgári jogegységi határozat rögzítette a tanú aláírásával szembeni követelményeket, továbbá hogy a tanú személyének magából az okiratról ki kell tűnnie. Eszerint a tanúnak az okiratot a rá jellemző, általa rendszeresen alkalmazott, szokásos névfórmát és írásképet tartalmazó aláírásával kell ellátnia. Ennek legalább olyan mértékben kell olvashatónak lennie, hogy abból a tanú személye kideríthető legyen. Elfogadható azonban az is, ha a tanú az olvashatatlanság mellett a nevét olvasható módon is feltünteti. Ennek hiányában azonban az olvashatatlanság aláírás az aláíró személyének azonosítására nem alkalmas. Ugyanilyen okból nem felel meg a végrendeleti tanú aláírásával szemben támasztott jogszabályi követelményeknek, ha aláírásként csupán neve kezdőbetűjét tünteti fel. Az ügyvédi bélyegző használata pedig önmagában csak arra utal, hogy az adott okirat ügyvéd közreműködése mellett készült. Amennyiben az okiratszerkesztő ügyvéd végrendeleti tanúként is közreműködik, nem mellőzhető, hogy a végrendeletet a megfelelő helyen aláírja és e minősége magából az okiratról kitűnjön.
- ▶ A tanúk együttes jelenlétének jogpolitikai indoka az, hogy a tanúk az örökhagyó személyazonosságát, valamint aláírásának hitelességét igazolni tudják.
- ▶ Érvénytelen az a végrendelet, amelyet a tanúk úgy írnak alá, hogy azt az örökhagyó még nem írta alá, ugyanígy az is, melynek aláírásakor a két tanú nem volt együttesen jelen, úgyszintén akkor is, ha a tanúk később írják azt alá, mint az örökhagyó, kivéve, ha együttes jelenlétükben az örökhagyó az aláírást sajátjaként elismeri.
- ▶ A más által írt végrendelet érvényességéhez végül az is szükséges, hogy a végrendeletet a tanúk e minőségük feltüntetésével írják alá. A bírói gyakorlat elegendőnek tartja az előtűnt szó alkalmazását is, mert ebből az aláírással kapcsolatos megjegyzésből kitűnik az aláírók tanúi minősége.
- ▶ Az utolsóként ismertetett jogesetnél a mi álláspontunk szerint a bíróság az összefüggést logikailag visszafordította, hiszen abból a követelményből, hogy az örökhagyói aláírás elismerésénél a két tanúnak együttesen kell jelen lenni, álláspontunk szerint nem következik szükségszerűen, hogy a két tanú fentieket igazoló aláírásakor jelen kell lennie az örökhagyónak, mert ilyen követelményt a jogszabály nem támaszt.

8. Az okiratot aláíró egyik tanú vagy közreműködő valamelyik szerződő fél hozzátartozója

Irányadó jogszabályi rendelkezések

régi Ptk. 632. § - új Ptk. 7:19. §

régi Ptk.:

632. §

(1) Az írásbeli magánvégrendelet **tanúja vagy más közreműködő személyi, illetőleg ezek hozzátartozója javára szóló**

juttatás érvénytelen, kivéve ha a végrendeletnek ezt a részét az örökhagyó sajátkezűleg írta és aláírta.

(2) A tanú, illetőleg a hozzátartozója részére szóló juttatás akkor sem érvénytelen, ha a végrendeletkészítésénél - rajta kívül - két tanú működött közre.

új Ptk.:

7:19. §

[Tanú vagy más közreműködő számára rendelt juttatás]

(1) Az írásbeli magánvégrendelet tanúja, a végrendeletkészítésénél közreműködő személy vagy ezek hozzátartozója javára szóló juttatás érvénytelen, kivéve, ha a végrendeletnek ezt a részét az örökhagyó sajátkezűleg írta és aláírta.

(2) A tanú vagy a hozzátartozója részére szóló juttatás akkor sem érvénytelen, ha a végrendelet megalkotásában az érintett tanún kívül még két tanú vett részt.

(3) Közreműködőnek minősül a végrendelet megfogalmazója, szerkesztője, leírója és minden olyan személy, akinek tevékenysége a végrendelet tartalmának érdemi befolyásolására nyújt lehetőséget.

(4) Jogi személynek rendelt juttatás esetén nem lehet tanú a jogi személy tagja, vezető tisztségviselője, képviselője, felügyelőbizottsági tagja és munkavállalója. Ilyen személy közreműködése a végrendelet megalkotásában a jogi személynek rendelt juttatást érvénytelenné teszi.

Joggyakorlat

A) Közzétett bírósági jogesetek

A.1.) BDT2008. 1937. Az írásbeli magánvégrendelet tanú közeli hozzátartozója javára szóló rendelkezés érvénytelen. A végrendeletet ugyan az örökhagyó valóságos akaratának érvényre juttatásával kell értelmezni, de ez a szabály csak az egyébként érvényes végrendelet tartalmának megállapítása érdekében alkalmazható, és nem szolgálhat a végrendelet érvénytelenségét eredményező hiba orvoslására.

A.2.) BDT2008. 1820. I. A végrendelet készítésénél közreműködő személynek minősül, aki a végrendelet megfogalmazásában, és ezáltal tartalmának kialakításában részt vett, de közreműködő személynek minősül az is, aki a végrendelet szerkesztésében, leírásában vesz részt, függetlenül attól, hogy a végrendelet tartalma kialakításában volt-e szerepe. A végrendelet közreműködő élettársa, mint hozzátartozó javára szóló végrendelet juttatás érvénytelen, amennyiben a végrendeletnek ezt a részét az örökhagyó nem saját kezűleg írta, illetve saját kezű aláírásával nem látta el, akkor is, ha tartalma egyebekben az örökhagyó akaratával egyező.

A.3.) BDT2008. 1725. I. Közreműködőnek minősül a végrendelet juttatásban részesített személy, ha ő bízta meg az ügyvédet a végrendelet elkészítésével, fedezi az ügyvéd költségeit, s ő közvetíti a végrendelet tartalmát is.

A.4.) BDT1999. 32. Közreműködő fogalma öröklési szerződés esetén.

A.5.) BH2001. 576. Közreműködésnek minősül, ha a végrendelet eljörős az eljáró ügyvédnek nem csak a végrendelet elkészítésére, hanem annak tartalmára is utasítást ad [1959. évi IV. törvény [632. §](#) (1) bekezdés, [655. §](#) (1) bekezdés, 653. §, PK 85. sz. állásfoglalás d) pont].

A.6.) BH2000. 444. A tanúk és más közreműködők, valamint ezek hozzátartozója javára szóló juttatás nem érvénytelen, ha az örökhagyó a végintézkedésének e személyek javára juttatást rendelő részét saját kezűleg írta és aláírta [1959. évi IV. törvény [632. §](#) (1) bekezdés].

A.7.) BH2000. 439. II. A tanúk és más közreműködők, valamint ezek hozzátartozója javára szóló juttatás nem érvénytelen, ha az örökhagyó a végintézkedésének e személyek javára juttatást rendelő részét saját kezűleg írta és aláírta [1959. évi IV. törvény [632. §](#) (1) bekezdés].

A.8.) BH2002. 269. A szerződéses örökös hozzátartozójának közreműködése az öröklési szerződést nem teszi érvénytelenné.

B) MÜBSE gyakorlatában előfordult bírósági jogesetek

B.1.) dr. X.Y. ügyvéd írásbeli magánvégrendeletet készített. Az elsőfokú bíróság ítélezésének alapjául a Ptk. [629. §](#) (1) bekezdését, és a [632. §](#) (1) – (2) bekezdését jelölte meg. Hivatkozott arra, hogy a hozzátartozó fogalmát a Ptk. 685. § b. pontja határozza meg. Mivel a lefolytatott bizonyítási eljárás során a bíróság megállapította, hogy a végrendelet örökös és a végrendelet tanú, egymás hozzátartozói a Ptk. 685. §.b. pontja alapján, továbbá mivel a végrendeletet nem az örökhagyó írta saját kezűleg, illetve a hozzátartozón kívül további két tanú nem működött közre a végrendeletkészítésénél, így az örökhagyó végrendelete érvénytelen.

B.2.) dr. X.Y. ügyvéd végrendeletet készített, amelyet az örökhagyó gyermeke támadott meg azon okból, hogy a végrendeletet aláíró egyik tanú az örökhagyó testvére, az alperesnek mint örökösnek ezáltal a sógoronője, tehát közeli hozzátartozója.

Az okiratszerkesztő ügyvéd a bizonyítási eljárás során akként nyilatkozott, hogy ő is tanúként írta a végrendeletet. Az eljáró bíróság azonban megállapította, hogy az okiratszerkesztő ügyvéd tanúi minőségét nem tüntette fel, magát nem nevesítette ekként, ellentétben a két másik személy aláírásánál, ahol őket kifejezetten tanúként megnevezte.

Az eljáró bíróság ítélezésénél a Ptk. [632. §](#) (1)-(2) bekezdésére hivatkozott, és egyben utalt arra is, hogy a Ptk. [629. §](#) (1) bekezdésének b. pontja alapján az írásbeli allográf (más által írt) magánvégrendelet csak akkor érvényes, ha a végrendeletkészítő azt két tanú együttes jelenlétében aláírja, vagy azt már aláírta, és az aláírást két tanú előtt magáénak ismeri el, és mindkét esetben azt a tanúk is aláírják, és pedig e minőségük feltüntetésével. Az ítélet indokolása hivatkozik a törvényhez írt kommentárra, amely szerint ennek szokásos formája az „előttünk, mint tanúk előtt” szöveg feltüntetése, de a bírói gyakorlat szerint elegendő az is, ha csak annyit kerül leírásra, hogy „előttünk”. Lényeges, hogy a szövegből megállapítható legyen a tanúi minőség. Mivel az okiratszerkesztő ügyvédnél a tanúi minőség külön nem került feltüntetésre, az egyik tanú pedig hozzátartozónak minősült, így a bíróság megállapította a végrendelet érvénytelenségét.

Összefoglalva: Érvénytelen a más által írt végrendelet, ha a tanú vagy a végrendeletkészítésénél közreműködő személy valamelyik szerződő fél hozzátartozójának minősül.

Főbb következtetések

- ▶ A törvény meghatározott feltételekhez köti azt, hogy az írásbeli magánvégrendelet tanúja, más közreműködője vagy ezek hozzátartozója javára szóló juttatás érvényes legyen. A rendelkezés jogpolitikai indoka az örökhagyó befolyásolásának kiküszöbölése. Maga a kérdés értelemszerűen csak allográf magánvégrendeletnél merülhet fel.
- ▶ Ahhoz, hogy a közreműködő és annak hozzátartozója javára szóló juttatás érvényes legyen, az szükséges, hogy a végrendeletnek ezt a részét az örökhagyó írja és aláírja. E feltétel akkor valósul meg, ha a juttatásra vonatkozó részt külön saját kezűleg írja és külön is aláírja. Ha nem írja külön kézzel, vagy az aláírása csupán egyszer, a végrendelet végén szerepel, úgy az említett törvényi feltétel hiányában a juttatás érvénytelen, ez azonban a végrendelet egyéb rendelkezéseinek érvényességét nem érinti. Ha a végrendeleti juttatás a tanú vagy hozzátartozója javára szól, az érvényes az előzőekben írt feltétel megléte esetén, illetve - ennek hiányában - akkor is, ha az érintett tanún kívül további két tanú is közreműködött.
- ▶ A hozzátartozói minőséget a végrendelet aláírása időpontjában fennállt helyzet alapján kell elbírálni.
- ▶ Közreműködőnek kell tekinteni azt is, aki a végrendelet tartalmának kialakításában meghatározó szerepet tölt be. A végrendelet készítésében ilyen módon résztvevő személyek mindig közreműködők.

9. Az örökhagyó és a tanúk nem együttesen voltak jelen az okirat aláírásánál

Irányadó jogszabályi rendelkezések

[rég](#) **Ptk. 629. §** - [új](#) **Ptk. 7:17. §**

rég Ptk.:

629. §

(1) Az írásbeli magánvégrendelet érvényes, ha annak végrendeleti minősége, keltének helye és ideje magából az okiratból kitűnik, továbbá ha a végrendeletet az
 b) két tanú együttes jelenlétében aláírja, vagy ha azt már aláírta, az aláírást két tanú előtt a magáénak ismeri el, és a végrendeletet mindkét esetben a tanúk is - e minőségük feltüntetésével - aláírják;

új Ptk.:

7:17. §

[Az írásbeli magánvégrendelet alaki érvényességi feltételei]

(1) Az írásbeli magánvégrendelet alaki szempontból érvényes, ha készítésének ideje az okiratból kitűnik, továbbá ha a végrendeletet az
 b) más által írt végrendelet esetén két tanú együttes jelenlétében aláírja, vagy ha azt már aláírta, az aláírást két tanú előtt, azok együttes jelenlétében a magáénak ismeri el, és a végrendeletet mindkét esetben a tanúk is - e minőségük feltüntetésével - aláírják;

[rég](#) **Ptk. 656. §** - [új](#) **Ptk. 7:49. §**

rég Ptk.:

656. §

Az öröklési szerződés érvényességére az írásbeli végrendeletre vonatkozó rendelkezéseket azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy korlátozottan cselekvőképes személy öröklési szerződésének érvényességéhez a törvényes képviselő hozzájárulása és a gyámhatóság jóváhagyása is szükséges, továbbá, hogy a szerződésre akkor is a más által írt végrendelet alakosságai irányadók, ha az valamelyik fél saját kézírásával készült.

új Ptk.:

7:49. §

[Az öröklési szerződés érvényességi követelményei]

(1) Az öröklési szerződés érvényességére az írásbeli végrendeletre vonatkozó szabályokat azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy a szerződésnek akkor is a más által írt végrendelet alaki érvényességi feltételeinek kell megfelelnie, ha az valamelyik fél saját kézírásával készült.

Joggyakorlat

A) Közzétett bírósági jogesetek

A.1.) **BDT2013. 2974. I.** A két tanú együttes jelenléte nem csak abban az esetben feltétele az írásbeli magánvégrendelet érvényességének, amennyiben a végrendeletet az örökhagyó a tanúk előtt írja alá, hanem abban az esetben is, ha a végrendeletet már korábban aláírta, de a tanúk együttes jelenlétében ismeri el sajátjának a végrendeleten lévő aláírást.

A.2.) **BDT2009. 1964.** Az öröklési szerződés érvényességének feltétele, hogy azt az örökhagyó két tanú együttes jelenlétében írja alá, vagy a már korábban aláírt szerződésen lévő aláírást előttük sajátjának ismerje el és a szerződést a tanúk is - e minőségük feltüntetésével - aláírják. A tanúk együttes jelenlétének hiányát nem pótolhatja a tanúnak az okirat tartalmáról való tudomása. Az okiratszerkesztő ügyvéd ellenjegyzése sem alkalmas ennek az alaki hiányosságának a kiküszöbölésére, mivel az ügyvéd aláírása nem tanúi minőségben történik.

B) MÜBSE gyakorlatában előfordult bírósági jogeset

B.1.) A felperes öröklési szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított pert. Az öröklési szerződést ügyvéd ellenjegyezte, azt aláírta az örökgyógyó és az alperes, továbbá két tanú. A szerződést a tanúk oly módon írták alá, hogy nem voltak jelen, amikor az örökgyógyó és az örökös azt aláírta. A szerződést az alperesi örökös vitte át a tanúk otthonába egyedül, és csupán a két tanú, valamint az alperes volt jelen, amikor azt a tanúk aláírták. Felperes álláspontja szerint az öröklési szerződés érvénytelen, mert az örökgyógyó azt nem a tanúk jelenlétében írta alá.

A bíróság megállapította, hogy az öröklési szerződés érvénytelen, mert nem felel meg a Ptk. 629. § (1) bekezdés b.) pontjában foglaltaknak, mely rendelkezésből következően az öröklési szerződés csak akkor érvényes, ha az örökgyógyó két tanú együttes jelenlétében írja alá, avagy aláírását két tanú előtt a magáénak ismeri el. Mindkét esetben a tanúk által történt aláírásnál az örökgyógyónak is jelen kell lennie, az együttes jelenlétnek azonban az okiratból nem kell kiténnie. A bizonyítási eljárás során megállapításra került, hogy a tanúk aláírása során az örökgyógyó nem volt jelen, ezért az öröklési szerződés érvénytelen.

Összefoglalva: Az öröklési szerződés csak akkor érvényes, ha az örökgyógyó két tanú együttes jelenlétében írja alá, avagy aláírását két tanú előtt a magáénak ismeri el. Mindkét esetben a tanúk által történt aláírásnál az örökgyógyónak is jelen kell lennie.

Főbb következtetések

- ▶ Érvénytelen az az írásbeli magánvégrendelet vagy öröklési szerződés, amelyet a tanúk úgy írnak alá, hogy azt az örökgyógyó még nem írta alá, ugyanígy az is, melynek aláírásakor a két tanú nem volt együtt jelen, és akkor is, ha a tanúk később írják azt alá, mint az örökgyógyó.
- ▶ Az öröklési szerződés és az írásbeli magánvégrendelet csak akkor érvényes, ha az örökgyógyó két tanú együttes jelenlétében írja alá, avagy aláírását két tanú előtt a magáénak ismeri el. Mindkét esetben a tanúk által történt aláírásnál az örökgyógyónak is jelen kell lennie.
- ▶ A két tanú együttes jelenléte nem csak abban az esetben feltétele az írásbeli magánvégrendelet vagy az öröklési szerződés érvényességének, amennyiben az okiratot az örökgyógyó a tanúk előtt írja alá, hanem abban az esetben is, ha a végrendeletet már korábban aláírta, de a tanúk együttes jelenlétében ismeri el sajátjának a végrendeleten lévő aláírást.
- ▶ A mi álláspontunk szerint a bíróság az összefüggést logikailag visszafordította, hiszen abból a követelményből, hogy az örökgyógyói aláírás elismerésénél a két tanúnak együttesen kell jelen lenni, álláspontunk szerint nem következik szükségszerűen, hogy a két tanú fentieket igazoló aláírásakor jelen kell lennie az örökgyógyónak, mert ilyen követelményt a jogszabály nem támaszt.

10. Egyéb, egyedi hibák

10.a. Vak vagy írástudatlan személy tesz írásbeli magánvégrendeletet, vagy köt örökgyógyóként öröklési szerződést

Irányadó jogszabályi rendelkezések

régi Ptk. 624. § - új Ptk. 7:14. §

régi Ptk.:

624. §

(3) A vak, az írástudatlan, továbbá az, aki olvasásra vagy nevének aláírására képtelen állapotban van, írásbeli magánvégrendeletet nem tehet.

új Ptk.:

7:14. §

[Közvégrendelet]

(5) Aki vak, írástudatlan vagy olvasásra vagy nevének aláírására képtelen állapotban van, írásban érvényesen kizárólag közvégrendeletet tehet.

Joggyakorlat

A) Közzétett bírósági jogesetek

A.1.) BH 1999. 69. Az öröklési szerződés kizárólag az örökgyógyó részéről tartalmaz végrendeletkezést, ezért az írásbeli **magánvégrendelet szempontjából az írni, olvasni tudás alaki követelményei kizárólag az örökgyógyó vonatkozásában vizsgálандók.**

A.2.) **BH1989. 401. Polgári per keretében elbírálandó öröklési jogi vita** az, hogy az örökgyógyó **látáscsökkenése** miatt magánvégrendelet tételére **végrendeletkezési képességgel rendelkezett-e.**

B) MÜBSE gyakorlatában előfordult bírósági jogeset

Nincs ilyen!

Főbb következtetések

- ▶ A vakság testi fogyatékoság: a látásképesség állandósult hiánya, az azonban nem azonos a látáscsökkenéssel. A Ptk. [624. §](#) - ának (3) bekezdése nemcsak a vakság, hanem a látáscsökkenés olyan mértéke esetében is kizárja az írásbeli magánvégrendelet alkotásának lehetőségét, amely miatt az örökhagyó olvasásra, vagy nevének aláírására képtelen állapotban van. A két feltétel vagylagos, bármelyik fennállása kizárja az érvényes írásbeli magánvégrendelet tételének lehetőségét. Az olvasásra képtelenség megállapításához nem elegendő az, hogy a látásnak a megromlása miatt az idős személy csak segédeszközzel képes olvasni. Ilyen esetben az öröklési vita tárgya annak elbírálása, hogy az örökhagyó látáscsökkenése miatt írásbeli végrendelet tételére végintézkedési képességgel rendelkezett-e.
- ▶ Az említett fogyatékoságok megállapítása - az írástudatlanság kivételével - általában orvosszakértői kérdés.
- ▶ A jogszabály az írni tudás szintjét nem határozza meg, azt a bírói gyakorlat alakította ki. Ennek keretében írástudatlannak tekintik azt, aki a nevét ugyan képes leírni, de a betűket nem ismeri. Aki azonban csak nyomtatott betűvel tud írni, írástudatlannak nem tekinthető.

10.b. Az elnevezése szerint eltartási/életjáradéki szerződés tartalma szerint öröklési szerződésnek minősült, az okirat azonban nem tartalmazta az öröklési szerződésre előírt alaki kellékeket

Irányadó jogszabályi rendelkezések

régi Ptk. [586. §](#) - új Ptk. [6:491. §](#), [6:492. §](#),

régi Ptk.:

586. §

- (1) Tartási szerződés alapján az egyik fél köteles a másik felet megfelelően eltartani. Tartási szerződést kötelezettként jogi személy is köthet.
- (2) A tartási szerződést írásban kell megkötni.
- (3) A tartás kötelezettsége a gondozásra, a gyógyíttatásra, az ápolásra és az eltemettetésre is kiterjed.

új Ptk.:

6:491. §

[Tartási szerződés]

- (1) Tartási szerződés alapján a tartásra kötelezett a tartásra jogosult körülményeinek és szükségleteinek megfelelő ellátására, illetve gondozására, a tartásra jogosult ellenérték teljesítésére köteles.
- (2) A tartási szerződést írásba kell foglalni.

6:492. §

A tartásra kötelezett kötelezettsége kiterjed a tartásra jogosult lakhatásának biztosítására, élelemmel és ruházattal való ellátására, gondozására, betegsége esetén ápolására és gyógyíttatására, halála esetén illő eltemettetésére.

régi Ptk. [591. §](#) - új Ptk. [6:497. §](#)

régi Ptk.:

591. §

- (1) Életjáradéki szerződés alapján az egyik fél meghatározott pénzösszeg vagy terménymennyiség időszakonként visszatérő szolgáltatására köteles.
- (2) Az életjáradéki szerződésre a tartási szerződés szabályait kell megfelelően alkalmazni.

új Ptk.:

6:497. §

- (1) Életjáradéki szerződés alapján a járadékadásra kötelezett a járadékszolgáltatásra jogosult javára, annak haláláig, meghatározott pénzösszeg vagy más helyettesíthető dolog időszakonként visszatérő szolgáltatására, a járadékszolgáltatásra jogosult ellenérték teljesítésére köteles.
- (2) Az életjáradékot havonta előre kell teljesíteni. A járadékszolgáltatásra jogosult a hat hónapnál régebben lejárt és alapos ok nélkül nem érvényesített járadékot bírósági úton nem követelheti.
- (3) Az életjáradéki szerződésre egyebekben a tartási szerződés szabályait kell alkalmazni.

régi Ptk. [655. §](#), [656. §](#), [658. §](#) - új Ptk. [7:48. §](#), [7:52. §](#).

régi Ptk.:

655. §

(1) Öröklési szerződéssel az örökhagyó arra kötelezi magát, hogy a vele szerződő felet tartás vagy életjáradék fejében örökösévé teszi.

656. §

Az öröklési szerződés érvényességére az írásbeli végrendeletre vonatkozó rendelkezéseket azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy korlátozottan cselekvőképes személy öröklési szerződésének érvényességéhez a törvényes képviselő hozzájárulása és a gyámhatóság jóváhagyása is szükséges, továbbá, hogy a szerződésre akkor is a más által írt végrendelet alakiságai irányadók, ha az valamelyik fél saját kézírásával készült. Jogszabály az öröklési szerződés érvényességét hatósági jóváhagyáshoz kötheti.

658. §

(1) Az öröklési szerződés módosítására és megszűnésére azokat a rendelkezéseket kell alkalmazni, amelyek a tartási (életjáradéki) szerződésre vonatkoznak.

(2) A megszűnés, illetőleg a módosítás alakiságaira az öröklési szerződés létrejöttére vonatkozó szabályokat kell alkalmazni. Ha azonban a szerződés a kötelező alakiságok nélkül szűnt meg, és az ennek megfelelő tényleges állapot a felek egyező akaratából létrejött, a szerződés megszűnése a különben kötelező alakiságok nélkül is érvényes.

új Ptk.:

7:48. §

[Öröklési szerződés]

(1) Öröklési szerződésben az örökhagyó a vele szerződő felet a magának, illetve a szerződésben meghatározott harmadik személynek nyújtandó tartás, életjáradék, illetve gondozás ellenében - vagyona, annak egy meghatározott része vagy meghatározott vagyontárgyak tekintetében - örökösévé nevezi; a másik fél kötelezettséget vállal a tartás, életjáradék, illetve gondozás teljesítésére.

(2) Ha az örökhagyóval szerződő fél kötelezettsége a harmadik személlyel szemben kiterjed az örökhagyó halála utáni időre, a hagyatéki eljárásban az ingatlan-hagyatékot a harmadik személy javára fennálló tartási joggal terhelten kell átadni, és a tartási jogot a hagyatéki eljárást lefolytató közjegyző megkeresésére az ingatlan-nyilvántartásba be kell jegyezni.

(3) Az örökhagyó az öröklési szerződésben bármilyen végrendeleti rendelkezést tehet. Az örökhagyóval szerződő félnek az öröklési szerződésbe foglalt végrendeleti rendelkezése érvénytelen.

7:52. §

[Öröklési szerződés módosítása és megszüntetése]

(1) Az öröklési szerződés módosítására és megszüntetésére a tartási és az életjáradéki szerződésre vonatkozó szabályokat kell alkalmazni.

(2) A módosítás és a megszüntetés alaki követelményeire az öröklési szerződés létrejöttére vonatkozó szabályokat kell alkalmazni. A szerződés megszüntetése a kötelező alaki érvényességi feltételek teljesítése nélkül érvényes, ha az ennek megfelelő tényleges állapot a felek egyező akaratából létrejött.

Joggyakorlat

A) Közzétett bírósági jogeset

Nincs ilyen!

B) MÜBSE gyakorlatában előfordult bírósági jogeset

B.1.) A felperesek teljes hatályú közjegyzői hagyatékátadó végzés megváltoztatása, ideiglenes hatályúvá nyilvánítása iránt nyújtottak be fellebbezést a megyei bírósághoz. Az örökhagyó és a fellebbezők korábban megnevezése szerint életjáradéki szerződést kötöttek, melynek alapján a kötelezettek az örökhagyó halálát követően életjáradék jogcímén megszerzik a szerződésben meghatározott ingóságokat. A hagyatéki eljárásban eljáró közjegyző a hagyatékot a törvényes örökösnek adta át, teljes hatállyal, mivel a szerződéses örökösök úgy nyilatkoztak, hogy az örökhagyóval életjáradéki szerződést kötöttek. Erre figyelemmel a közjegyző nem vizsgálta, hogy a szerződés tartalmaz-e végintézkedési elemet. A fellebbezők álláspontja szerint a közjegyző figyelmen kívül hagyta a törvényes örökös azon nyilatkozatát, mely szerint a szerződés ingókra vonatkozó része öröklési szerződésnek minősül, s mint ilyen alaki okból érvénytelen, két tanú aláírásának hiánya miatt. Az életjáradéki szerződést mind a törvényes örökös, mind a közjegyző érvényesnek ismerte el, ezért a szerződés részleges figyelembevétele jogsértő.

A bíróság az eljárás során megállapította, hogy a szerződés az ingók tekintetében tartalmilag öröklési szerződésnek minősül. A Ptk. dispozitivitására figyelemmel nem kizárt életjáradéki szerződésben a felek azon megállapodása, mely szerint a kötelezettek a szerződés tárgyát képező dolgok tulajdonjogát ne a szerződés-kötés időpontjában, hanem egy általuk meghatározott későbbi időpontban szerezzék meg, de ez az időpont csak az örökhagyó halála előtti lehet. Ha a felek szándéka arra irányul, hogy az eltartók az eltartott halálának pillanatában szerezzék meg a tulajdonjogot, úgy a szerződés, mint halál esetére szóló rendelkezés, öröklési szerződésnek minősül. Az öröklési szerződés alakiságainak azonban jelen esetben a szerződés - a tanúk hiánya miatt - nem felel meg. Erre tekintettel a hagyaték vitás, így csak ideiglenes hatállyal adható át. A bíróság ezért a közjegyző végzését részben megváltoztatta, és a hagyaték átadását ideiglenes hatályúvá nyilvánította.

Főbb következtetések

- ▶ Az öröklési szerződés az életjáradéki/tartási szerződéstől abban különbözik, hogy utóbbi esetén az eltartó részére a vagyontárgy a szerződés alapján nyomban - vagy valamely későbbi időpontban, de mindenképpen az örökhagyó halála előtt - az eltartó tulajdonába kerül, míg öröklési szerződés esetén a tulajdonjog átszállása csak az örökhagyó halálakor történik meg.
- ▶ Ha az elnevezése szerint eltartási/életjáradéki szerződés tárgyát képező dolog a szerződésben foglaltak szerint az örökhagyó halálakor száll át az eltartóra, úgy a megállapodás elnevezésétől függetlenül öröklési szerződésnek minősül, és ezért az öröklési szerződésre irányadó alaki követelményeknek kell megfelelnie.

Melléklet A: Fogalomtár

586. §

- (1) Tartási szerződés alapján az egyik fél köteles a másik felet megfelelően eltartani. Tartási szerződést kötelezettként jogi személy is köthet.
- (2) A tartási szerződést írásban kell megkötni.
- (3) A tartás kötelezettsége a gondozásra, a gyógyíttatásra, az ápolásra és az eltemettetésre is kiterjed.

591. §

- (1) Életjáradéki szerződés alapján az egyik fél meghatározott pénzösszeg vagy terménymennyiség időszakonként visszatérő szolgáltatására köteles.
- (2) Az életjáradéki szerződésre a tartási szerződés szabályait kell megfelelően alkalmazni.

6:491. §

[Tartási szerződés]

- (1) Tartási szerződés alapján a tartásra kötelezett a tartásra jogosult körülményeinek és szükségleteinek megfelelő ellátására, illetve gondozására, a tartásra jogosult ellenérték teljesítésére köteles.
- (2) A tartási szerződést írásba kell foglalni.

6:492. §

[A tartásra kötelezett kötelezettsége]

A tartásra kötelezett kötelezettsége kiterjed a tartásra jogosult lakhatásának biztosítására, élelemmel és ruházattal való ellátására, gondozására, betegsége esetén ápolására és gyógyíttatására, halála esetén illő eltemettetésére.

6:497. §

[Életjáradéki szerződés]

- (1) Életjáradéki szerződés alapján a járadékadásra kötelezett a járadékszolgáltatásra jogosult javára, annak haláláig, meghatározott pénzösszeg vagy más helyettesíthető dolog időszakonként visszatérő szolgáltatására, a járadékszolgáltatásra jogosult ellenérték teljesítésére köteles.
- (2) Az életjáradékot havonta előre kell teljesíteni. A járadékszolgáltatásra jogosult a hat hónapnál régebben lejárt és alapos ok nélkül nem érvényesített járadékot bírósági úton nem követelheti.
- (3) Az életjáradéki szerződésre egyebekben a tartási szerződés szabályait kell alkalmazni.

624. §

- (3) A vak, az írástudatlan, továbbá az, aki olvasásra vagy nevének aláírására képtelen állapotban van, írásbeli magánvégrendeletet nem tehet.

629. §

- (1) Az írásbeli magánvégrendelet érvényes, ha annak végrendeleti minősége, keltének helye és ideje magából az okiratból kitűnik, továbbá ha a végrendelező azt
- a) elejétől végig maga írja és aláírja; vagy
- b) két tanú együttes jelenlétében aláírja, vagy ha azt már aláírta, az aláírást két tanú előtt a magának ismeri el, és a végrendeletet mindkét esetben a tanúk is - e minőségük feltüntetésével - aláírják; vagy
- c) aláírja és akár nyílt, akár zárt iratként a közjegyzőnél - végrendeletként feltüntetve - személyesen letétbe helyezi.
- (2) A több különálló lapból álló írásbeli magánvégrendelet csak akkor érvényes, ha minden lapját ellátták folyamatos sorszámozással, továbbá a végrendelező és - ha a végrendelet érvényességéhez tanúk alkalmazása szükséges - mindkét tanú aláírásával.

632. §

- (1) Az írásbeli magánvégrendelet tanúja vagy más közreműködő személy, illetőleg ezek hozzátartozója javára szóló juttatás érvénytelen, kivéve ha a végrendeletnek ezt a részét az örökagyó sajátkezűleg írta és aláírta.
- (2) A tanú, illetőleg a hozzátartozója részére szóló juttatás akkor sem érvénytelen, ha a végrendelezésnél - rajta kívül - két tanú működött közre.

644. §

Két vagy több személynek bármilyen alakban ugyanabba az okiratba foglalt végrendelezése érvénytelen.

655. §

- (1) Öröklési szerződéssel az örökagyó arra kötelezi magát, hogy a vele szerződő felet tartás vagy életjáradék fejében örökösévé teszi.

656. §

Az öröklési szerződés érvényességére az írásbeli végrendeletre vonatkozó rendelkezéseket azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy korlátozottan cselekvőképes személy öröklési szerződésének érvényességéhez a törvényes képviselő hozzájárulása és a gyámhatóság jóváhagyása is szükséges, továbbá, hogy a szerződésre akkor is a más által írt végrendelet alakiságai irányadók, ha az valamelyik fél saját kézírásával készült. Jogszabály az öröklési szerződés érvényességét hatósági jóváhagyáshoz kötheti.

658. §

- (1) Az öröklési szerződés módosítására és megszűnésére azokat a rendelkezéseket kell alkalmazni, amelyek a tartási (életjáradéki) szerződésre vonatkoznak.
- (2) A megszűnés, illetőleg a módosítás alakiságaira az öröklési szerződés létrejöttére vonatkozó szabályokat kell alkalmazni. Ha

azonban a szerződés a kötelező alakítások nélkül szűnt meg, és az ennek megfelelő tényleges állapot a felek egyező akaratából létrejött, a szerződés megszűnése a különben kötelező alakítások nélkül is érvényes.

7:14. §

[Közvégrendelet]

(5) Aki vak, írástudatlan vagy olvasásra vagy nevének aláírására képtelen állapotban van, írásban érvényesen kizárólag közvégrendeletet tehet.

7:17. §

[Az írásbeli magánvégrendelet alaki érvényességi feltételei]

(1) Az írásbeli magánvégrendelet alaki szempontból érvényes, ha készítésének ideje az okiratból kitűnik, továbbá ha a végrendeletkező azt

a) sajátkezűleg írt végrendelet esetén elejétől végéig maga írja és aláírja;

b) más által írt végrendelet esetén két tanú együttes jelenlétében aláírja, vagy ha azt már aláírta, az aláírást két tanú előtt, azok együttes jelenlétében a magáénak ismeri el, és a végrendeletet mindkét esetben a tanúk is - e minőségük feltüntetésével - aláírják; vagy

c) a sajátkezűleg írt vagy más által írt végrendeletet aláírja, és akár nyílt, akár zárt iratként a közjegyzőnél - végrendeletként feltüntetve - személyesen letétbe helyezi.

(2) A több különálló lapból álló saját kezűleg írt írásbeli magánvégrendelet akkor érvényes, ha minden lapját folyamatos sorszámozással látták el.

(3) A több különálló lapból álló más által írt írásbeli magánvégrendelet akkor érvényes, ha minden lapját folyamatos sorszámozással látták el, továbbá ha minden lapját a végrendeletkező és mindkét tanú aláírta.

7:19. §

[Tanú vagy más közreműködő számára rendelt juttatás]

(1) Az írásbeli magánvégrendelet tanúja, a végrendeletkezőnél közreműködő személy vagy ezek hozzátartozója javára szóló juttatás érvénytelen, kivéve, ha a végrendeletnek ezt a részét az örökhagyó sajátkezűleg írta és aláírta.

(2) A tanú vagy a hozzátartozója részére szóló juttatás akkor sem érvénytelen, ha a végrendelet megalkotásában az érintett tanún kívül még két tanú vett részt.

(3) Közreműködőnek minősül a végrendelet megfogalmazója, szerkesztője, leírója és minden olyan személy, akinek tevékenysége a végrendelet tartalmának érdemi befolyásolására nyújt lehetőséget.

(4) Jogi személynek rendelt juttatás esetén nem lehet tanú a jogi személy tagja, vezető tisztségviselője, képviselője.

felügyelőbizottsági tagja és munkavállalója. Ilyen személy közreműködése a végrendelet megalkotásában a jogi személynek rendelt juttatást érvénytelenné teszi.

7:23. §

[Közös végrendelet]

(1) Két vagy több személynek bármilyen alakban ugyanabba az okiratba foglalt végrendeletkezőse érvénytelen.

(2) Házastársaknak az életközösség fennállása alatt készített, ugyanabba az okiratba foglalt írásbeli végrendelete érvényes, ha

a) sajátkezűleg írt végrendelet esetén az okiratot az egyik végrendeletkező elejétől végéig maga írja és aláírja, a másik végrendeletkező ugyanabban az okiratban sajátkezűleg írt nyilatkozatban kijelenti, hogy az okirat az ő végakarátát is magában foglalja, és nyilatkozatát aláírja;

b) más által írt végrendelet esetén a végrendeletkezők egymás és a tanúk együttes jelenlétében írják alá az okiratot, vagy mindkét végrendeletkező egymás és a tanúk együttes jelenlétében külön nyilatkozik arról, hogy az okiraton szereplő aláírás a sajátja; vagy

c) a házastársak közvégrendeletet tettek.

(3) A több különálló lapból álló más által írt közös végrendelet akkor érvényes, ha minden lapját folyamatos sorszámozással látták el, továbbá ha minden lapját a végrendeletkezők és mindkét tanú aláírta. A sajátkezűleg írt közös végrendelet akkor érvényes, ha minden lapját folyamatos sorszámozással látták el, és minden lapját a másik végrendeletkező aláírta.

7:48. §

[Öröklési szerződés]

(1) Öröklési szerződésben az örökhagyó a vele szerződő felet a magának, illetve a szerződésben meghatározott harmadik személynek nyújtandó tartás, életjáradék, illetve gondozás ellenében - vagyona, annak egy meghatározott része vagy meghatározott vagyontárgyak tekintetében - örökösévé nevezi; a másik fél kötelezettséget vállal a tartás, életjáradék, illetve gondozás teljesítésére.

(2) Ha az örökhagyóval szerződő fél kötelezettsége a harmadik személlyel szemben kiterjed az örökhagyó halála utáni időre, a hagyatéki eljárásban az ingatlan-hagyatékot a harmadik személy javára fennálló tartási joggal terhelten kell átadni, és a tartási jogot a hagyatéki eljárást lefolytató közjegyző megkeresésére az ingatlan-nyilvántartásba be kell jegyezni.

(3) Az örökhagyó az öröklési szerződésben bármilyen végrendeleti rendelkezést tehet. Az örökhagyóval szerződő félnek az öröklési szerződésbe foglalt végrendeleti rendelkezése érvénytelen.

7:49. §

[Az öröklési szerződés érvényességi követelményei]

(1) Az öröklési szerződés érvényességére az írásbeli végrendeletre vonatkozó szabályokat azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy a szerződésnek akkor is a más által írt végrendelet alaki érvényességi feltételeinek kell megfelelnie, ha az valamelyik fél saját kézírásával készült.

(2) A korlátozottan cselekvőképes kiskorú és a cselekvőképességében vagyoni jognyilatkozatai tekintetében részlegesen korlátozott nagykorú örökhagyó öröklési szerződésének érvényességéhez a törvényes képviselő hozzájárulása és a gyámhatóság jóváhagyása szükséges.

7:51. §

[Házastársak közös öröklési szerződése]

(1) Házastársak mint örökhagyók az életközösség fennállása alatt érvényesen köthetnek ugyanabba az okiratba foglalt öröklési szerződést.

7:52. §

[Öröklési szerződés módosítása és megszüntetése]

(1) Az öröklési szerződés módosítására és megszüntetésére a tartási és az életjáradéki szerződésre vonatkozó szabályokat kell alkalmazni.

(2) A módosítás és a megszüntetés alaki követelményeire az öröklési szerződés létrejöttére vonatkozó szabályokat kell alkalmazni. A szerződés megszüntetése a kötelező alaki érvényességi feltételek teljesítése nélkül érvényes, ha az ennek megfelelő tényleges állapot a felek egyező akaratából létrejött.